

Elina Saarinen

PERHEPÄIVÄHOITAJIEN
NÄKEMYKSET
PERHEPÄIVÄHOIDON LAADUSTA
HAMINAN KAUPUNGISSA

Opinnäytetyö
Sosiaalialan koulutusohjelma

Lokakuu 2014

MAMK

University of Applied Sciences

KUVAILULEHTI

 MAMK University of Applied Sciences		Opinnäytetyön päivämäärä 28.10.2014
Tekijä(t) Saarinen Elina	Koulutusohjelma ja suuntautuminen Sosiaalian koulutusohjelma Sosionomi (AMK)	
Nimeke Perhepäivähoitajien näkemykset perhepäivähoidon laadusta Haminan kaupungissa		
Tiivistelmä <p>Opinnäytetyön tarkoitus oli selvittää sitä, millaisena Haminan kaupungin perhepäivähoitajat näkevät perhepäivähoidon laadun nykytilan. Tarkastelun kohteena olivat myös perhepäivähoitajien käsitykset siitä, millaista laadukkaan perhepäivähoidon tulisi olla. Opinnäytetyön toimeksiantaja oli Haminan kaupungin varhaiskasvatuspalvelut. Opinnäytetyötäni varten haastattelin kahdeksaa haminalaista perhepäivähoitajaa puolistrukturoidulla haastattelumenetelmällä. Nauhoitin ja litteroin saamani aineiston.</p> <p>Perhepäivähoidon laadun jäsentämiseksi jaoin laadun osatekijät seitsemään eri kokonaisuuteen: perhepäivähoidon fyysinen ympäristö, ilmapiiri, perhepäivähoitajan työssä viihtyminen ja jaksaminen, lapsi- ja perhelähtöisyys, kasvatuskumppanuus, perhepäivähoitajan osaaminen sekä lapsen kasvun ja kehityksen tukeminen. Jaottelun pohjana olivat Haminan kaupungin perhepäivähoidon varhaiskasvatussuunnitelma sekä opinnäytetyön aiheeseen liittyvä aikaisempi tutkimustieto. Tarkastelin erityisesti perhepäivähoitajien näkemysten ja kaupungin perhepäivähoidon varhaiskasvatussuunnitelman yhtenevyyttä.</p> <p>Perhepäivähoidon fyysistä ympäristöä koskevista laatutekijöistä tärkeimpänä pidettiin turvallisuutta. Hoitopaikka nähtiin keskeisenä lapsuuden rakentumisen elementtinä. Tästä syystä hoitopaikan ilmapiiri nousi esille keskeisenä ilmiönä. Lapsi- ja perhelähtöisyys ymmärrettiin käsitteenä yleisellä tasolla, mutta sen täsmällisempi sisältö vaatisi selventämistä. Kasvatuskumppanuus taas sai hyvin vahvan painoarvon haastateltujen vastauksissa. Kasvatuskumppanuudella voidaankin nähdä olevan suotuisa vaikutus lasten kasvuympäristöön. Näyttää siltä, että perhepäivähoito on hoitomuoto, joka mahdollistaa lapsen kasvun ja kehityksen tukemisen. Tutkimukseni vahvisti, että perhepäivähoidon varhaiskasvatussuunnitelmalla on perhepäivähoitajien työn laatua ohjaava vaikutus.</p>		
Asiasanat (avainsanat) perhepäivähoito, laatu, varhaiskasvatus, varhaiskasvatussuunnitelma		
Sivumäärä 39+3	Kieli suomi	URN
Huomautus (huomautukset liitteistä)		
Ohjaavan opettajan nimi Kuru Tiina	Opinnäytetyön toimeksiantaja Haminan kaupunki	

DESCRIPTION

		Date of the master's thesis 28.10.2014
Author(s) Saarinen Elina	Degree programme and option Degree Programme in Social Work Bachelor of Social Services	
Name of the master's thesis Childminders' views on the quality of family child care in the town of Hamina		
Abstract The purpose of the thesis was to investigate how the childminders of the town of Hamina perceive the quality of family child care. Additionally, the childminders' takes on what first-rate family child care should be like were also surveyed. The client of this thesis was the town of Hamina. For this thesis, I interviewed eight local childminders, employing focused interview. I recored and transcribed the data I gathered. To classify the quality of family child care I divided the factors of quality into seven different bodies: the physical environment of family child care, the atmosphere, the comfort and well-being at work of the childminder, child- and family-orientedness, educational partnership, the childminder's know-how, and supporting a child's growth and development. The basis for the classification was comprised of the town's early childhood education plan as well as the existing earlier data for the thesis. I especially examined the similarity between the childminders' views and the town's early childhood education plan. The most important quality factor regarding the physical environment of family child care was considered to be the safety. The (children's) home was viewed as a central element of the construction of childhood. This is why the home environment stood up as a central phenomenon. Child- and family-orientedness as a term was understood on a general level, but its more specific content would require clarification. Educational partnership, on the other hand, had a strong value in the answers of the interviewed. It can be seen having a positive effect on children's growth environment. It seems family child care is a manner of care that makes supporting a child's growth and development possible. My research verified that family child care early childhood education plan has an effect of guiding the work quality of childminders.		
Subject headings, (keywords) Family child care, quality, early childhood education, early childhood education plan		
Pages 39+3	Language finnish	URN
Remarks, notes on appendices		
Tutor Kuru Tiina	Master's thesis assigned by The town of Hamina	

SISÄLTÖ

1	JOHDANTO	1
2	PERHEPÄIVÄHOITO	2
2.1	Perhepäivähoito osana varhaiskasvatusta	2
2.2	Haminan kaupunki ja perhepäivähoidon järjestäminen.....	8
3	LAATU VARHAISKASVATUKSESSA	9
3.1	Laadun osatekijät varhaiskasvatuksessa	9
3.2	Varhaiskasvatussuunnitelma perhepäivähoidon laadun varmistajana	12
4	TUTKIMUKSTEHTÄVÄ JA TUTKIMUKSEN TOTEUTUS	17
4.1	Tutkimustehtävä ja tutkimuskysymykset	17
4.2	Opinnäytetyön käynnistäminen ja käytännön järjestelyt	17
4.3	Haastattelujen toteutus	18
4.4	Laadullinen tutkimus menetelmänä	19
5	TUTKIMUKSEN TULOKSET	21
5.1	Perhepäivähoidon fyysisen ympäristön yhteys perhepäivähoidon laatuun .	21
5.2	Perhepäivähoitopaikan ilmapiiri ja perhepäivähoidon laatu.....	22
5.3	Työssä viihtyminen ja jaksaminen ja sen vaikutus laatuun	23
5.4	Lapsi- ja perhelähtöisyys ja laatu	24
5.5	Kasvatuskumppanuus laadun osatekijänä.....	25
5.6	Perhepäivähoitajan osaaminen laadukkaan työn varmistamisessa	26
5.7	Lapsen kasvun ja kehityksen tukeminen laadun näkökulmasta	27
6	POHDINTA	28
6.1	Tutkimusprosessin onnistuminen ja asetettujen tavoitteiden toteutuminen	28
6.2	Johtopäätökset.....	29
6.3	Tutkimuksen luotettavuuden arviointi	33
6.4	Jatkotutkimusehdotukset.....	34
	LÄHTEET	36

LIITTEET

1 Opinnäytetyön haastattelukysymykset

2 Tutkimuslupa-anomus ja -lupa

1 JOHDANTO

Suomalaisessa yhteiskunnassa perus- ja hyvinvointipalvelut ovat keskeisiltä osin kuntien järjestämisvastuulla. Myös lasten päivähoidon järjestäminen on tärkeä osa yhteiskunnan tarjoamia palveluja. Lasten vanhemmilla on oikeus saada lapsilleen tarvittavaa hoitoa. Päivähoidossa vaihtoehtoja on useita. Keskeisimmät kuntien järjestämät päivähoidon muodot ovat päiväkotihoito, perhepäivähoito sekä ryhmäperhepäivähoito.

Koen tärkeäksi, että päiväkotihoidon rinnalle on alun perin kehitelty muitakin päivähoidon muotoja. Vanhemmilla tulisi mielestäni olla vapaus valita juuri sellainen hoitopaikka, joka soveltuu kaikista parhaiten koko perheen tarpeisiin. Vanhempien tehtäväksi jää punnita erilaisia päivähoidon vaihtoehtoja.

Tutkin opinnäytetyössäni perhepäivähoidon laatua Haminassa. Koska haluan lastentarhanopettajankelpoisuuden, oli selvää, että aiheeni tulisi keskittymään varhaiskasvatukseen. Haminan kaupungin varhaiskasvatuspäällikkö oli yhteydessä Mikkelin ammattikorkeakouluun, ja toivoi, että opiskelijat toteuttaisivat perhepäivähoidon laatuselvitystä Haminan kaupungille. Opinnäytetyötäni koskeva yhteydenotto osui hyvin omiin kiinnostukseni kohteisiin, ja katson, että aihe on ajankohtainen ja tärkeä, sillä vastaavanlaista työtä ei aikaisemmin kaupungille ole tehty. Koska aihe tuli työelämäkumppanilta, sen tutkimiselle on aitoa käytännön tarvetta. Aihe tuntui kiinnostavalta ja houkuttelevalta vaihtoehdolta opinnäytetyöhöni. Onnekseni pääsin toteuttamaan tätä työtä.

Opinnäytetyöni tarkoituksena on hakea selvyttä siihen, millaisena kaupungin perhepäivähoitajat näkevät perhepäivähoidon laadun nykytilan Haminassa. Lisäksi tarkoitukseni on selvittää, millaista laadukkaan perhepäivähoidon tulisi olla perhepäivähoitajien mielestä. Opinnäytetyöni perustuu laadun arvioinnissa Haminan kaupungin perhepäivähoidon varhaiskasvatussuunnitelman pohjalle. Tämä lähtökohta tuo myös näkyväksi, kuinka toimiva Haminan perhepäivähoidon varhaiskasvatussuunnitelma on perhepäivähoitoa ja sen laatua ohjaavana dokumenttina. Tavoitteenani oli saada opinnäytetyöstä sellainen, joka palvelee opinnäytetyön työelämäkumppanin tarpeita. Kyseiselle tutkimukselle oli selvästi käytännön tarvetta koko Haminan kaupungin perhepäivähoidon kehittämisen kannalta. Perhepäivähoidon laatuun halutaan panostaa monipuolisesti.

Tutkimukseni on laadullinen eli kvalitatiivinen. Tällaista aihetta lähestyttäessä koen laadullisen tutkimuksen mielekkääksi. Työelämäkumppanin näkemys tuki myös valitsemaani menetelmää. Haastattelin kahdeksaa Haminan kaupungin perhepäivähoitajaa. Hoitajille suunnatut kysymykset hyväksytin työelämäkumppanilla.

Työni teoriataustassa kuvaan olemassa olevan, tutkimustani käsittelevän keskeisen tiedon. Teoriataustan jälkeen siirryn toteutusta ja tuloksia käsitteleviin lukuihin. Näissä luvuissa kuvaan kohdejoukon, tutkimusmenetelmäni, sekä perustelen tutkimuksen toteutuksen. Raportoin tulokset toteutuksen mukaisesti ja vertaan niitä Haminan kaupungin omaan perhepäivähoidon varhaiskasvatussuunnitelmaan. Opinnäytetyöni loppuosio koostuu ”pohdinta”-luvusta. Tässä luvussa tuon esille tekemäni päätelmät: tavoitteiden toteutuminen, tutkimuskysymyksiin vastaaminen, prosessin onnistuminen ja ongelmat, keskeiset johtopäätökset tuloksista, tulosten ja teorian vastaavuus sekä jatkotutkimusehdotukset. Lisäksi pohdin tutkimukseni luotettavuutta.

2 PERHEPÄIVÄHOITO

2.1 Perhepäivähoito osana varhaiskasvatusta

Varhaiskasvatuksessa lasten ja perheiden tarpeet ovat palvelujärjestelmän laadun kehittämisen lähtökohta. Valtakunnallisesti varhaiskasvatuksen linjaukset valmistellaan käytännössä Stakesin ja sosiaali- ja terveysministeriön sekä eri sidosryhmien yhteistyönä. Näitä linjauksia hyödynnetään kuntien omissa varhaiskasvatussuunnitelmissa. (Alila & Parrila 2004, 15.)

Terveyden ja hyvinvoinnin laitos määrittelee varhaiskasvatuksen seuraavasti: ”Varhaiskasvatus koostuu hoidon, kasvatuksen ja opetuksen kokonaisuudesta. Varhaiskasvatus on pienten lasten eri elämänpiireissä tapahtuvaa kasvatuksellista vuorovaikutusta, jonka tavoitteena on edistää lasten tasapainoista kasvua, kehitystä ja oppimista.” (Terveyden ja hyvinvoinnin laitos 2014.) Julkista varhaiskasvatusta antavat kunnat tai yksityiset palveluntuottajat (Suomen Kuntaliitto 2014).

Varhaiskasvatus ei ole irrallinen toiminto, vaan se muodostaa luonnollisen jatkumon esi- ja perusopetuksen kanssa. Varhaiskasvatuksessa on kyse kokonaisuudesta, jonka muodostavat opetus, kasvatus ja hoito. Ensisijainen kasvatusvastuu on aina kuitenkin lapsen vanhemmilla. Julkinen palvelujärjestelmä tukee vanhempia tässä kasvatusteh-

tävässä. (Suomen Kuntaliitto 2014.) Lapsen kasvatukseen liittyvissä kysymyksissä ja ongelmissa vanhemmat tuovat esiin vanhemmuuteen liittyvän tiedon ja asiantuntijuuden, joka on sidoksissa oman perheen kulttuuriin. Kasvattaja taas tuo näkyviin sen asiantuntijuuden, joka syntyy hänen ammatillisen osaamisensa kautta. (Koivunen 2009, 32.) Tärkeää on havaita, että lapsi löytää oman kasvun ja kehityksensä kannalta keskeisimmät ainekset niistä kiintymyssuhteista, jotka rakentuvat lapsen ja vanhemman välille. Myös päiväkodissa tai perhepäivähoidossa lapsen hoitaja voi myötävaikuttaa tähän suhteeseen. (Kaskela & Kekkonen 2008, 5.)

Varhaiskasvatuksessa ammattilaisten työpäivät pitävät sisällään monia kohtaamisia niin lasten kuin vanhempien sekä toisten ammattilaisten kanssa. Arjen tilanteet voivat olla katkonaisia ja rauhattomia, mikä voi heijastua myös varhaiskasvatuksen laatuun. Kuitenkin näissäkin tilanteissa odotetaan ammattilaisten osaavan toimia tavoitteellisesti lasten kasvua ja oppimista ohjaten. (Karila & Nummenmaa 2011, 14–15.)

Varhaiskasvatuksessa on kysymys kasvatuksellisesta vuorovaikutuksesta aikuisten ja 0–6-vuotiaiden lasten välillä. Sen voidaan ymmärtää tapahtuvan erilaisissa toimintaympäristöissä, kuten kotona, eri päivähoidon muodoissa sekä kolmannen sektorin tarjoamissa palveluissa sekä myös muissa elämän piireissä. (Karila ym. 2001, 13.) Lapselle tärkeitä kasvua ja kehitystä tukevia ympäristöjä ovat kodin ohella varhaiskasvatuksen toimintaympäristöt. Näillä toimintaympäristöillä on myös lasta kuntouttava ja lapsesta huolta pitävä merkitys. (Sosiaaliportti 2014.) Ydinkysymys varhaiskasvatuksessa on aina se, millainen lapsikäsitys on kasvatustyön perustana. Päivähoidon osalta olennaista on myös, millaisin välinein tätä työtä tehdään. Kasvattajien on aina syytä pohtia niitä lapsi- ja kasvatuskäsitteitä, joita he ovat aiemmin omaksuneet. (Viittala 2006, 99.) Kasvattajan tulee aina olla kasvatustietoinen. Hänen tulee tunnistaa tehtävään liittyvät oikeudet ja velvollisuudet, ja ymmärtää kasvatuksen tavoitteet ja ne arvot, jotka ovat kasvatuksen perustana. Kasvatustietoisuus ei ole staatinen tila vaan se kehittyy koko ajan. (Nummenmaa 2011, 39–40.)

Varhaiskasvatuksen ammattilaisten ja lasten vanhempien kanssa tapahtuvan yhteistyön painotukset ovat muuttuneet vuosien myötä. Toisinaan pinnalla on ollut yhteistyön korostaminen, joskus taas vanhemmuuden tukeminen. Kysymystä on lähestytty myös toisaalta perhelähtöisen ja toisaalta asiantuntijalähtöisen toiminnan kautta. (Pihlaja ym. 2010, 190.)

Varhaiskasvatuksessa keskeisenä onnistumisen elementtinä on luottamuksen rakentuminen kasvatusalan ammattilaisten ja vanhempien välille. Tätä edistävät vanhempien mahdollisuudet vaikuttaa lapsensa hoitoon liittyviin asioihin ja arkisen sekä päivittäisen vuoropuhelun sujuvuus. Kuulemisen ja kunnioituksen periaatteet ovat tärkeitä luottamuksen synnyttämiseksi. (Kaskela & Kekkonen 2008, 36.) Lasten oikeudet ovat nousseet myös eettisenä periaatteena yhä selkeämmin esille. Varhaiskasvatuksessa lapsilähtöisyyden toimintaperiaate osaltaan varmistaa lasten oikeuksien toteutumista. (Viittala 2006, 37.)

Lapsilähtöisyyden käsite on ollut näkyvästi esillä. Käsite pitää sisällään ajatuksen, että lapsi pystyy suunnittelemaan tekemisiään ja pohtimaan omaa tilaansa. Varhaiskasvatussuunnitelma, eli keskeisin kuntien varhaiskasvatusta ohjaava ohjeistus, on käytännössä lapsilähtöisen kasvatuksen toteuttamisen perustaa. Varhaiskasvatussuunnitelman käyttö pedagogisena välineenä on laajempi kysymys, joka vaatisi huolellista pohdintaa. Keskeistä on, kuinka lapsilähtöisyyden ajatus otetaan käyttöön päivähoiton arjessa. (Alasuutari 2010, 18–20.) Perhelähtöisyyden voidaan ajatella tarkoittavan sitä, että lapsen vanhemmilla tulee olla mahdollisuus vaikuttaa päivähoitossa olevan lapsensa kasvatukseen. Se pitää sisällään ajatuksen, että lapsen vanhempien näkemykset ja tietämys ovat kasvatuksen kannalta tärkeitä. (Alasuutari 2010, 57.)

Perhepäivähoito ja päivähoito yleensäkin ovat osa varhaiskasvatusta. Suppeimmillaan lasten hoito, kasvatusta ja opetus kattavat päivähoiton perustehtävän. Laajemmin tulkiten perustehtävään voidaan sisällyttää myös lastensuojelun tukitoimet, yhteistyö vanhempien kanssa ja verkostotyö. Käytännön arjessa nämä kaikki käytännön osa-alueet voivat olla ajankohtaisia samaankin aikaan. (Koivunen 2009, 11.)

Petrien ym. (2006, 22) mukaan varhaiskasvatuksessa voidaan nähdä monia pedagogisia lähtökohtia. On tärkeää nähdä lapsi kokonaisuutena persoonana ja tukea häntä kasvatuksellisesti kokonaisvaltaisesti. Lapsen kuuntelemisella ja ylipäättään onnistuneella vuorovaikutuksella on olennainen edellytys varhaiskasvatuksen käytännön toteutuksessa.

Perhepäivähoidon määritelmä löytyy päivähoitolaista, jonka mukaan se on lasten hoitoa yksityiskodissa tai muussa kodinomaisessa paikassa. Kunnallisen päivähoiton

piirissä olevista lapsista noin kolmasosa on perhepäivähoidossa. Perhepäivähoitajalla voi olla hoidettavanaan samanaikaisesti enintään neljä lasta omat alle kouluikäiset lapset mukaan lukien. Lisäksi hoitaja voi ottaa ryhmäänsä yhden osapäiväisen esikouluikäisen tai koulun käynnin aloittaneen lapsen. On myös mahdollista, että kaksi perhepäivähoitajaa hoitaa perhepäiväkodissa yhteensä kahdeksaa lasta. Heillä on myös mahdollisuus ottaa hoitoonsa lisäksi kaksi osapäiväistä esikoululaista tai koulunkäynnin aloittanutta. Tällaista päivähoiton muotoa kutsutaan ryhmäperhepäivähoidoksi. Erityisistä syistä ryhmäperhepäivähoidossa voi työskennellä jopa kolme hoitajaa. Näin ollen myös lasten määrä nousee korkeintaan 12 kokopäiväiseen ja kolmeen osapäiväiseen lapseen. Työntekijöistä yhdellä tulee olla lastenhoitajan tai päivähoitajan koulutus. Jos hoidettavana on erityisen hoidon ja kasvatuksen tarpeessa olevia lapsia, tämä tulee ottaa huomioon ryhmäkoossa. (Parrila 2002, 13, 19, 21.)

Perhepäivähoidon syntyyn on Suomessa vaikuttanut äitien lisääntynyt työssäkäynti. Alkuun perhepäivähoito oli pitkään ikään kuin epävirallinen ja valvomaton hoitomuoto. Virallisissa asiakirjoissa perhepäivähoito mainittiin ensimmäistä kertaa vuonna 1951 laaditussa komiteatyössä. Perhepäivähoitoa koskeva ensimmäinen viranomaisohje oli sosiaalihuollituksen yleiskirje vuodelta 1971. Tässä kirjeessä kehoitettiin muun muassa tehostamaan perhepäivähoidon valvontaa, ja tavoitteeksi asetettiin myös työsuhteisen perhepäivähoidon järjestäminen. Vuonna 1973 perhepäivähoito vakiintui ja selkiytyi päivähoitolain myötä, jossa se rinnastettiin tasavertaiseksi julkiseksi päivähoitomuodoksi normaalin päiväkotitoiminnan kanssa. (Parrila 2002, 15–18.)

Ajan mittaan on muodostunut ja vakiintunut monia perhepäivähoidon muotoja. Tavallisin niistä on hoitajan kotona tapahtuva perhepäivähoito. Kolmiperhepäivähoito on hoitomuoto, joka on aikoinaan kehittynyt opiskelijapiireissä. Hoitorenkaaseen kuuluu kahdesta neljään kotia tai perhettä. Tähän hoitomuotoon voi kuulua enintään neljä alle kouluikäistä lasta ja yksi osapäiväinen esikoulu- tai kouluikäinen lapsi. Kunnan palkkaama perhepäivähoitaja hoitaa samaa lapsiryhmää aina sovittuina aikoina tai vuoro-
viikoin eri kodeissa. Muu lapsen kotona tapahtuva hoito on hoitomuotona omanlaisensa. Se eroaa kolmiperhepäivähoidosta siinä, että hoitoa voidaan tarjota vain yhden perheen lapsille. Näin ollen hoito järjestetään heidän kotonaan. Tällainen hoitoryhmä voi koostua vähintään kolmesta alle kouluikäisestä lapsesta. Poikkeuksena ryhmäko-
koon vaikuttaa lapsen mahdolliset erityisen tuen tarpeet. Lasten omassa kodissa järjes-

tettävä hoito on usein koettu hyvin mielekkääksi, etenkin jos lapsella on erityisen tuen tarpeita. (Parrila 2002, 19–21.)

Perhepäivähoitopaikka on myös aina kasvatuksellinen kokonaisuus. Se pitää sisällään omaa kasvatustyötään tekevät aikuiset ja toisaalta hoidettavana olevat lapset. Yhteisöllisyyden kehittyminen on tärkeää ja perhepäivähoitoa luonnehditaan usein kodinomaiseksi pienyhteisöksi. Eräänä ongelmana voi ollakin se, että perhepäivähoitajien mahdollisuudet saada niin sanottua vertaistukea samaa työtä tekeviltä aikuisilta, ovat usein vähäiset. (Haapamäki 2000, 23–24.)

Perhepäivähoitajan työstä on muodostunut ammatti vasta viimeisten vuosikymmenten aikana. Tällä hetkellä perhepäivähoitajia on liki 20 000 henkeä, joista suurin osa työskentelee omassa kodissaan. Heistä monen työura on alkanut hoitamalla omaa lasta kotona ja niin, että heitä on pyydetty tehtävään. He eivät välttämättä ole ajatelleet työtään vakituiseksi. Ajan myötä työ ja sen vaatimukset ovat muuttuneet. Muutoksen pohjana ja ammatin kehittymisen kannalta keskeistä on ollut päivähoitolain mukanaan tuomat vaatimukset. (Heinämäki 2002, 38–40.)

Aluksi perhepäivähoitajaksi ryhtyviä naisia kouluttivat kansan- ja kansalaisopistot. Koulutuksen osalta ei suoritettu oppimisen arviointia. Vuonna 1985 Mannerheimin Lastensuojeluliitto laati koulutusta koskevan peruskurssiaineiston (laajuus 250 tuntia). Vuonna 2000 perhepäivähoitajien koulutus hyväksyttiin yhdeksi koulutusammattiksi tutkintorakenteessa. Ammattitutkinnon perusteet vahvistettiin samana vuonna. (Heinämäki 2002, 51–53.) Perhepäivähoitajan tutkinnon pakollisia osa-alueita on kolme. Nämä ovat: 1. kasvatustietoisuus, kasvatuskumppanuus ja yhteistyötaidot, 2. varhaiskasvatus ja 3. terveys, turvallisuus ja ruokahuolto. Tutkintoon kuuluu myös kaksi vapaaehtaista osa-aluetta seuraavista neljästä vaihtoehdosta: 1. erityistä tukea tarvitsevan lapsen hoito, 2. allergisen ja erityisruokavaliota tarvitsevan lapsen hoito, 3. monikulttuurisuus ja 4. yrittäjäyys. (Väisänen 2007, 18–19.)

Kun kasvatusta tarkastellaan ammatillisena toimintona, se edellyttää hyvin monenlaisia ammatillista osaamista. Osaaminen muodostuu kokonaisuudesta, johon kuuluvat tiedot, taidot, asenteet, arvot ja ammattietiikka. Kasvatustyön luonteeseen kuuluu se, että se on yhteistyöosaamista vaativaa. Sitä tarvitaan niin vanhempien, lasten, kuin omien kollegojenkin kanssa työskenneltäessä. Kasvatuksessa liittyvässä vuorovaiku-

tuksessa kyse on aina ajattelusta, tunteista ja toiminnasta. (Karila & Nummenmaa 2011, 17–18.)

Olellisena osana perhepäivähoitajien työssä on suunnitelmallisuus ja tavoitteellisuus. Tavoitteet voivat olla pitkän ajan kuluessa mietittyjä tai ne voivat olla peräisin kirjallisesta suunnitelmastakin. Usein päivittäin tulee vastaan kuitenkin yllättäviä tilanteita, joissa ratkaisut on tehtävä nopeasti. Tämä kaikki edellyttää sitä, että perhepäivähoitajien tulee olla tilannetajuisia ja asiakaslähtöisiä. (Ihalainen & Kettunen 2011, 42.)

Onnistumisen elämykset ovat lapsille tärkeitä. Hyvä kasvattaja voi luoda onnistumisen mahdollisuuksia ja elämyksiä lapsille tarkoituksella. Osa kokemuksista voi syntyä ilman etukäteissuunnitteluakin. Lapsen itseluottamuksen kehittymisen kannalta tämä on varsin tärkeää. Onnistumisen kokemuksilla on selvä yhteys myös motivaatioon ja uuden oppimiseen. Kasvattajan tulee olla roolissaan aito ja tosissaan, sillä lapset ovat herkkiä havaitsemaan, vastaavatko kasvattajan puheet tosiasioita. (Koivunen 2009, 38–39.)

Perhepäivähoitajan työn ammatillistuminen johtaa siihen, että kasvattajan on osattava erottaa työhön liittyvät tehtävät osana ammattia eikä suhtautua niihin henkilökohtaisella tasolla. Kasvatustyölle on ominaista, että siinä joudutaan päivittäin kohtaamaan ennalta arvaamattomia asioita, joista selviäminen vaatii ammatillista työtettä. Kasvattajalta vaadittavia ominaisuuksia ammatillisen osaamisen lisäksi ovat joustavuus, tilannetaju ja sensitiivisyys. Hänen tulee olla herkkä havaitsemaan lasten erityiset ja yksilölliset tarpeet. (Koivunen 2009, 129–130.) Unirytmien ja liikunnan puute ovat hyviä esimerkkejä lasten yksilöllisten tarpeiden välttämättömyydestä. Liian vähäinen uni ja väsyminen näkyvät levottomuutena ja joskus jopa aggressiivisuutena. Liikunta taas edistää lapsen kasvua, kehitystä ja terveyttä vahvistamalla luustoa, lihaksistoa ja verenkiertoelimiä. Se aktivoi myös aivoja. (Väisänen 2007, 43.)

Varhaiskasvattajan työskentelytavalla on yhteys hänen minäkäsitykseensä. Epäitsekäs työskentely voi johtaa niin välittämisen ja huolehtimishalunkin katoamiseen. Työntekijän tulisi osata sopeuttaa tekemäänsä työtä niin, että työhön liittyvän roolin aikaan saama stressi muodostuu mahdollisimman pieneksi. (Siren-Tiusanen 1996, 29.)

Ammatillisuuden ohella myös ammattieettinen harkintakyky kasvaa kokemuksen kautta. Kykyä tehdä hyviä eettisiä päätöksiä voi edistää asiakastilanteiden pohdiskelu jälkikäteen ja yleensäkin oma pohdinta työn mukanaan tuomista ongelmatilanteista. Työyhteisöllä on tärkeä merkitys uusien näkökulmien ja tiedon saamiseksi päätöksenteon pohjaksi. (Ihalainen 2011, 58.) Työyhteisö ja sen ilmapiiri vaikuttavat myös olennaisesti työssä jaksamiseen ja viihtymiseen. Avoin ja luottava ilmapiiri ovat tästä näkökulmasta erityisen tärkeitä. Onnistunut vuorovaikutus lähtee ihan perusasioista, kuten tervehtiminen, tasapuolinen jutteleminen päivän aikana kohdattavien ihmisten kanssa tai hyvä huumori keventämässä joskus raskailtakin tuntuvia asioita. (Vuorio 2014, 39.)

Asiakaslähtöisyydellä ja laadulla on selkeä yhtymäkohta. Tässä tärkeä tunnusmerkki on kyky hahmottaa asiakkaan tilanne yksilöllisenä kokonaisuutena. Jokainen arkinen teko tai asiakkaan kanssa vietetty hetki voi viestittää hyvästä tai huonosta työn laadusta. Erityisen tärkeä on luottamuksen rakentaminen, sillä se antaa pohjaa mahdollisesti myöhemmin vastaantulevien vaikeiden tilanteiden hoitamiseen. (Ihalainen 2011, 42.)

2.2 Haminan kaupunki ja perhepäivähoidon järjestäminen

Hamina on runsaan 20 000 asukkaan kaupunki, joka sijaitsee Suomenlahden rannikolla Kaakkois-Suomessa. Väestöstä 0–14-vuotiaita on 14,5 %, 15–64-vuotiaita 60,6 % ja yli 65-vuotiaita 24,9 %. Ulkomaiden kansalaisten osuus on 3,5 %. Perheitä Haminaassa oli vuoden 2013 lopussa 5999. Korkea-asteen tutkinnon suorittaneita 15 vuotta täyttäneistä on 23 % ja vähintään keskiasteen tutkinnon suorittaneita 65,5 %. (Tilastokeskus 2013.)

Haminan kaupungin elinkeinorakenne on palvelualapainotteinen. Näiden alojen osuus kaikista työpaikoista on 73 %. Jalostuksessa työpaikkoja on 21,7 % ja alkutuotannossa 3,9 %. Haminaasta käydään naapurikunnissa runsaasti töissä, sillä Haminaassa työssäkäyvien osuus työllisestä työvoimasta on vain 62,7 %. Eläkkeellä olevien osuus väestöstä on 31,4 %, kun se koko maassa on 24,2 %. (Tilastokeskus 2013.)

Päivähoito on järjestetty Haminaassa kaupungin itäiseen ja läntiseen alueeseen. Kolmannen alueen muodostavat perhepäivähoito ja vuorohoito. Itäiseen alueeseen kuuluvat Alakaupunki, Haru, Hevoshaka, Hietakylä, Kannusjärvi, Keskusta, Kolsila, Lelu,

Mäntlahti, Paijärvi, Pampyöli, Pappilansaaret, Pyhäntö, Onkamaa, Ruotsinkylä, Ruukki, Saviniemi, Sivatti, Tallinmäki, Turkia ja Vilniemi. Itäisellä alueella sijaitsee yhteensä seitsemän päiväkotia. Läntiseen alueeseen kuuluvat puolestaan Hillo, Husula, Metsäkylä, Neuvoton, Poitsila, Reitkalli, Ruissalo, Salmenkylä, Salmi, Summa, Uusi-Summa ja Pitäjänsaari. Läntisellä alueella toimii neljä päiväkotia. Haminassa sijaitsee lisäksi yksi vuoropäiväkoti nimeltään Keskikaupungin vuoropäiväkoti. Yksityisiä päiväkoteja Haminassa on kaksi ja englanninkielisiä leikkikouluja yksi. (Haminan kaupunki.)

Haminassa perhepäivähoitajia on tällä hetkellä 30 ja perhepäivähoitoa on saatavissa koko kaupungin alueelta. Toiminnan käynnistyessä vuonna 1974 hoitajia oli Haminassa 10 ja Vehkalahdella, joka nykyisin kuuluu Haminaan, yhteensä seitsemän. Perhepäivähoitajien määrä on kasvanut aina 1990-luvulle asti. Sen jälkeen suurin kasvu on taittunut. Ajoittain hoitajia on ollut hyvin vaikea löytää. 1990-luvulle oli tyypillistä, että silloin päivähoidon tarpeisiin vastattiin myös ryhmäperhepäivähoitoa järjestämällä. Nykyisin päivähoitossa on käyty läpi rakennemuutos ja nämä ns. ”ryhmikset” on siirretty osaksi päiväkoteja. (Haminan perhepäivähoidon varhaiskasvatussuunnitelma 2012, 2.)

Valtakunnallisesti tarkasteltuna perhepäivähoidossa olevien lasten määrä on tasaisesti laskenut 1990-luvulta aina tähän päivään asti. Kun vielä vuonna 1997 perhepäivähoidossa oli 78 389 lasta, niin vuonna 2011 lapsia perhepäivähoidossa oli enää 40 988. Tämän hoitomuodon käytön vähennettyä on kasvua tapahtunut sekä kuntien päiväkodeissa sekä yksityisissä ostopalvelupäiväkodeissa. (Terveystieteiden tutkimuskeskus 2011.)

3 LAATU VARHAISKASVATUKSESSA

3.1 Laadun osatekijät varhaiskasvatuksessa

Laadun käsite on moniulotteinen ja sille on hyvin vaikea antaa yhtä ainoaa määrittelmää. Käsite on riippuvainen määrittäjän omista näkemyksistä. Päivähoitossa korostuu asiakasnäkökulma, eli kuinka määritellään päivähoiton asiakkuus. Laadulle on määritettävä selkeät kriteerit ja suunta, mihin laatua halutaan kehittää. (Hujala ym. 1998, 181, 183.) Päivähoidon tuottavuuden ja asiakastyytyväisyyden arvioimiseksi kehitet-

tiin 1980-luvun lopulla erilaisia tuloksellisuusmittareita, mikä heijasteli laadun käsitteen siirtymistä varhaiskasvatuksen ja päivähoidon sanastoon (Väisänen 2007, 23).

Laadun arviointia on hyvä viedä käytännön tekemisen tasolle. Varhaiskasvatuksen laadun arvioimiseksi tarvitaan sellaisia menetelmiä, jotka kuvaavat kasvatukseen liittyvien osatekijöiden toteutumista käytännön arjessa tapahtuvassa työssä. Laatuun voidaan liittää olennaisena osana palvelukyvyyn käsite, jota useimmiten lähestytään asiakastyytyväisyyden kautta. (Hujala ym. 1998, 198.)

Kunnissa tehdään päivähoitoa koskevaa määrällistä arviointia huomattavasti enemmän kuin laadullista. Myös laatutyötä ohjaavia asiakirjoja ei ole kaikissa kunnissa laadittu. Niin ikään päivähoitoon ei ole yleensä nimetty laatuvaastavia. (Alila 2003, 72–74.)

Suomalaista päivähoitojärjestelmää voidaan pitää kokonaisuudessaan laadukkaana, jonka erityisenä vahvuutena on se, että se muodostaa laajan perhe- ja lapsipoliittisen kokonaisuuden. Järjestelmälle on myös ominaista, että lapsista huolehtiminen on jatkumo äitiysneuvolasta päivähoidon ja koulun kautta aikuisuuteen. Varhaiskasvatuksen kokonaisvaltainen näkemys sisältyy suomalaisen päivähoidon järjestämiseen. Laadun merkittävänä peruspilareina ovat edelleen yhteiskunnan takaama päivähoito-oikeus ja varhaiskasvattajien korkea koulutustaso. (Hujala ym. 1998, 174–175.)

Julkisia palveluja koskevassa keskustelussa on noussut entistä vahvemmin vaatimus, että palvelujen käyttäjien ääni on tultava paremmin kuulluksi. Varhaiskasvatuksessa tämä näkyy erityisesti niin, että lasten vanhempien näkemykset tulee ottaa paremmin huomioon. Tämä lähtökohta on kuitenkin vielä riittämätön, sillä myös lasten käsityksillä on oltava oma painoarvonsa. (Moss & Pence 2013, 29.)

Perhepäivähoidon organisointiin ja perhepäivähoitajan ominaisuuksiin liittyy monia osatekijöitä, jotka vaikuttavat merkittävästi siihen, millaiselle tasolle laatu asettuu. Perhepäivähoidon organisoinnin tulee olla kunnossa, erityisesti hoitopaikan saatavuuskysymykset tulee olla hyvin järjestettyinä. Perhepäivähoitajille voidaan asettaa koulutukseen, persoonallisuuteen, työmotivaatioon ja jaksamiseen liittyviä laatuvaatimuksia. Lisäksi voidaan korostaa kasvatusprosessiin liittyvänä tekijänä aikuisen ja lapsen välisen vuorovaikutuksen toimivuutta. (Väisänen 2007, 25.)

Erilaisten tietolähteiden käytöllä on oma merkityksensä kehittämistyössä. Päivähoidon arjessa tehtävän työn laadun parantamiseksi olisi hyvä saada käyttöön ja hyödynnettyksi varhaiskasvatusta koskevaa tutkimustietoa. Tällainen tieto voi palvella sekä paikallistason päivähoitoyksiköiden omaa kehittämistyötä sekä laajemmin koko yhteiskunnan tasolla tapahtuvaa päivähoitoon vaikuttavaa poliittista päätöksentekoa. (Hujala ym. 1998, 178.)

Laadun kohentaminen on aina prosessinomaista ja se vaatii jatkuvaa kehitettävien asioiden arviointia. Kehitystyötä ei tule lopettaa, vaikka sille asetetut tavoitteet saavutettaisiinkin. Laadua tulee nostaa aina vain korkeammalle tasolle. Jo vuonna 1995 on Sosiaali- ja terveysalan tutkimus- ja kehittämiskeskus (Stakes) antanut ensimmäisen suosituksensa sosiaali- ja terveydenhuollon laadunhallinnasta. Sen eräänä tarkoituksena oli innostaa alan henkilöstä laatutyöhön. Asiakasnäkökulma on suosituksessa korostuneena. (Alila & Parrila 2004, 20–21.)

Laatutyöllä on selkeä yhteys myös aina johtamiseen, siihen kuinka päivähoito organisoidaan ja kuinka sitä johdetaan. Lisäksi olisi hyvä tehdä näkyväksi, mikä on yhteistyökumppaneiden rooli. Esimerkiksi vanhempien näkemykset toiminnan kehittämiseksi ovat ensiarvoisen tärkeitä. (Alila 2003, 25.)

Perhepäivähoidossa hoitajan oma osaamisen taso vaikuttaa suoraan annetun hoidon laadukkuuteen. Hoitajan on tunnettava, millaiset pedagogiset menetelmät sopivat erikäisille lapsille. Myös hoito-osaamisen (ravinto, ulkoilu, liikunta ja lepo) merkitys on keskeinen. Kasvatuskumppanuus tuo mukanaan vaatimuksen yhteistyöosaamisesta, jota tarvitaan yhteistyössä vanhempien ja muiden yhteistyökumppaneiden kanssa. Tähän liittyy myös läheisesti vuorovaikutusosaaminen. Lisäksi omaa työtä ja osaamista on jatkuvasti kehitettävä, samoin sitä on osattava arvioida. (Karila & Nummenmaa 2001, 31–33.)

Ihmisten vuorovaikutus synnyttää erilaisia yhteisöjä. Ratkaisevaa, millaisiksi ne muodostuvat, on aina vuorovaikutuksen laatu. Yhteisön arkipäivän toiminta paljastaa helposti nämä laatutekijät. Yhteisöllisyyden kehittäminen myönteiseksi vaatii riittävää avoimuutta. (Haapamäki 2000, 16–17.)

Kysymystä laadusta ei tule nähdä turhan monimutkaisena. Laatuajattelun perusidea on loppujen lopuksi hyvin yksinkertainen: työn tekeminen paremmin. Se voi tarkoittaa koko työpaikan kykyä laadukkaaseen työhön ja toisaalta yksittäisen työntekijän panosta osana sitä. (Ihalainen & Kettunen 2011, 51–52.)

3.2 Varhaiskasvatussuunnitelma perhepäivähoidon laadun varmistajana

Toimintatapaa, jolla lapset, vanhemmat ja henkilökunta yhdessä sekä arvioivat että kehittävät toimintaansa, voidaan kutsua laadunhallinnaksi. Hoidon ja kasvatuksen tavoiteltavan tilan osoittavat laatutavoitteet. Varhaiskasvatuksen laatua vahvistetaan varhaiskasvatussuunnitelmilla (VASU), jotka laaditaan kunnissa ja jotka pohjautuvat valtakunnallisiin varhaiskasvatussuunnitelman perusteisiin. (Väisänen 2007, 23–24.)

Kuntien järjestämää varhaiskasvatusta ja sen sisältöä ohjaa vuonna 2002 vahvistetut varhaiskasvatuksen valtakunnalliset linjaukset. Keskeisin kuntia ohjaava ohjeistus on varhaiskasvatussuunnitelman perusteet. Tältä pohjalta jokainen kunta laatii oman yksityiskohtaisen, paikallisen suunnitelmansa. (Sosiaali- ja terveysministeriö 2013.) Tämän varhaiskasvatussuunnitelmatyön kautta tulevat päivähoiton arvot ja toimintatavat luontevasti perusteellisen tarkastelun kohteeksi. VASU on käytännön työkalu, jossa ovat näkyvinä niin käytännön arki kuin myös ne asiat, joiden eteen päivähoitossa työtä tehdään. Parhaimmillaan VASUjen tekeminen palvelee päivittäistä työtä, pahimmillaan se on kaukana ruohonjuuritasosta olevaa virkamiestyötä, joka ei kohtaa arkea. (Mikkola & Nivalainen 2009, 13–14.)

VASU yhdenmukaistaa päivähoitossa työskentelevien yksittäisten työntekijöiden työtä. Työntekijän on otettava huomioon kaikki varhaiskasvatuksen ohjauksen tasot: lait ja asetukset, kunnan linjaukset ja yksikkökohtaiset varhaiskasvatussuunnitelmat. Tämä kokonaisuus luo raamit työntekijän työskentelylle. (Mikkola & Nivalainen 2009, 12.)

Maarit Alasuutari on tutkinut lasten dokumentoituja varhaiskasvatussuunnitelmia. Alasuutarin mukaan (2010, 186–188) niitä käytetään vain harvoin lapsiryhmän toiminnan suunnitteluun. Työntekijät selittävät käytön vähyyttä lapsiryhmän koolla ja ajan puutteella. Myös silloin, kun lapsen perheessä tai kehityksessä ei ole mitään ”erityistä” VASUn merkitys jää vähäiseksi. Alasuutari näkeekin, että VASUjen yhteys

kasvatustyöhön päivähoidossa voi jäädä irralliseksi. Alasuutarin mukaan (2010, 192) VASUn merkitys voi olla enemmän kotikasvatusta ohjaava kuin päivähoidon kasvatustoiminnan suunnitteluun suuntautuvaa. Suunnitelmat eivät näytä olevan runsaasti käytettyjä arjen päivähoitotyössä.

Haminan kaupungin perhepäivähoidon VASU on valmistunut vuonna 2005. Periaatteessa sitä päivitetään vuosittain, mutta viimeksi siihen on tehty muutoksia vuonna 2012 (Liikkanen, Hamina 2014.) VASUn valmistamisessa on ollut mukana koko perhepäivähoidon henkilöstö. Keskeisimmässä roolissa VASUn tekemisessä on ollut avainhenkilöryhmä, johon kuului perhepäivähoitajia ja päivähoidon ohjaajia. (Haminan perhepäivähoidon varhaiskasvatussuunnitelma 2012, 8.)

Haminan perhepäivähoidon VASU on siis valmistunut vuonna 2005 ja viimeisimmät muutokset siihen on tehty vuonna 2012 (Varhaiskasvatuksen vastaava, Hamina 2014). VASU koostuu viidestä eri osa-alueesta. Osa-alueet ovat: 1. mitä perhepäivähoito on, 2. kasvatuskumppanuus, 3. hoidon, kasvatuksen ja opetuksen kokonaisuus, 4. yhteistyö ja yhteisöllisyys ja 5. arviointi ja kehittämisen haasteet. (Haminan perhepäivähoidon varhaiskasvatussuunnitelma 2012, 2.)

Ensimmäisessä osiossa kuvataan Haminan kaupungin perhepäivähoidon historiaa; esimerkiksi milloin kunnallinen perhepäivähoito on aloittanut tai mikä on perhepäivähoitajien määrä Haminassa ja miten se on muuttunut vuosien myötä. Keskeisessä osassa VASUssa korostuu kuitenkin perhepäivähoidon vahvuudet, arvot ja visio. Perhepäivähoidon vahvuutena nähdään mahdollisuus ottaa lapsi yksilöllisesti huomioon. Myös tilan ja ajan antaminen on helpompaa. Perheen tukeminen koetaan myös helpommaksi perhepäivähoidossa. Perhepäivähoitaja pystyy luomaan läheiset suhteet niin lapseen kuin vanhempiinkin. Pienempi lapsiryhmä luo rauhallisen, kiireettömän, hiljaisen ja kodinomaisen ilmapiirin, sillä lapsetkin voivat osallistua kodinhoidollisiin askareisiin. Yhtenä perhepäivähoidon vahvuutena voidaan pitää myös joustavuutta. Isompien lapsien esimerkkinä oleminen pienemmille lapsille koetaan luonnolliseksi ja opettavaiseksi perhepäivähoidon arjessa. Pienet lapset voivat myös olla isompien lasten hoivattavina. (Haminan perhepäivähoidon varhaiskasvatussuunnitelma 2012, 2.)

Hyvinvointipalveluissa arvojen määrittelyn tulee olla aina tärkeässä osassa. Haminan perhepäivähoidossa arvoja pidetään tärkeänä työtä ohjaavana perusteena. Perhepäivä-

hoidossa korostuvat arvot ovat: turvallisuus, luottamus, avoimuus, kunnioitus, yksilöllisyys ja yhteisöllisyys. (Haminan perhepäivähoidon varhaiskasvatussuunnitelma 2012, 2.)

Haminan perhepäivähoidon visio on se, että perhepäivähoidon uskotaan kehittyvän ja säilyvän tarpeellisenä vaihtoehtona muille päivähoitojen muodoille. Kodinomaisuus ja joustavuus ovat perhepäivähoidon valttikortteja. Yksityiset perhepäivähoitajat ovat sukupolvenvaihdoksen seurausta. Tämä tuo lisää vaihtoehtoja perhepäivähoitoon. Koska perhepäivähoidon voimavarana on yhteisöllisyys ja yhteistoiminta, tulee siihen panostaa kunnolla. (Haminan perhepäivähoidon varhaiskasvatussuunnitelma 2012, 2.)

Haminan kaupungin perhepäivähoidon visio-osuudesta siirrytään kasvatuskumppanuuteen perhepäivähoidossa. Stakesin (2004, 29) mukaan ”kasvatuskumppanuudella varhaiskasvatuksessa tarkoitetaan vanhempien ja henkilöstön tietoista sitoutumista toimimaan yhdessä lasten kasvun, kehityksen ja oppimisen prosessien tukemisessa.” Kasvatuskumppanuus-osiossa kuvataan sitä, miten vanhemmat kokevat kasvatuskumppanuuden, mistä hyvä kasvatuskumppanuus syntyy sekä miten kasvatuskumppanuus toteutuu arjessa. (Haminan perhepäivähoidon varhaiskasvatussuunnitelma 2012, 3.)

Vanhemmat pitävät kasvatuskumppanuutta perhepäivähoidossa olennaisena. He pitävät lasten kasvatusta aikuisten (vanhempien itsensä ja perhepäivähoitajan) yhteisenä tehtävänä. Kasvatuskumppanuuden koetaan myös antavan lapselle mahdollisuuden oppia sosiaalisia taitoja. Tasapainoisuus lapsen elämässä voidaan nähdä myös kasvatuskumppanuuden ansiona. Kasvatuskumppanuus mahdollistaa ja vahvistaa vanhempien ja perhepäivähoitajan välistä vuorovaikutusta. Aikuisten keskinäinen luottamus, kunnioitus, kuunteleminen, sitoutuminen sekä rehellisyys luovat pohjan toimivan kasvatuskumppanuuden muodostumiselle. Näin lapsen kasvu ja kehitys on turvallisella ja hyvin tuetulla pohjalla. (Haminan perhepäivähoidon varhaiskasvatussuunnitelma 2012, 3.)

Hyvä kasvatuskumppanuus muodostuu monista eri tekijöistä. Palautteen tulee olla rehellistä kasvattajien välillä. Avoin tiedottaminen ja positiiviset kokemukset vahvistavat kasvatuskumppanuutta. Hoitajalla on suurin vastuu siitä, että vuorovaikutus toimii luontevasti. Luottamusta ei voi painottaa liikaa, se on tärkeää puolin ja toisin.

Vanhempien tulee yhtä lailla olla vastuullisia hoitajan ohella. Perhepäivähoidon arjessa tulee näkyä kasvattajien ammatillisuus. Heidän tulee hyväksyä ja ymmärtää erilaisuutta. (Haminan perhepäivähoidon varhaiskasvatussuunnitelma 2012, 3.)

Kasvatuskumppanuuden toteutuminen arjessa näyttäytyy hyvin erilaisissa arjen tilanteissa ja tapahtumissa. Luonnollinen tilanne on vanhempien ja hoitajan tutustuminen keskenään. Lapsen tuonti- ja hakutilanteet ovat myös osa kasvatuskumppanuuden luonnollista kehittymistä. Kasvatuskeskustelut, erilaiset juhlat ja tapahtumat, reissuviikko, kasvun kansio, vanhempainillat, lapsen kotona vierailut sekä hoitosopimuksen ja lapsen VASUn tekeminen ovat näitä arjen tilanteita, joissa kasvattajat pääsevät jakamaan kokemuksiaan ja tukemaan lapsen kasvua ja kehitystä yhteisinä pelisääntöinä. (Haminan perhepäivähoidon varhaiskasvatussuunnitelma 2012, 3.)

Kolmas asiakokonaisuus Haminan perhepäivähoidon VASUssa on hoidon, kasvatuksen ja opetuksen kokonaisuus. Tässä osiossa kuvataan sitä, millainen vaikutus hyvällä ilmapiirillä, hoidolla ja huolenpidolla on lapsen kasvun ja oppimisen kannalta. Nämä tekijät luovat pohjan lapsen kasvulle ja kehitykselle, joten niihin tulee panostaa perhepäivähoidossa. Perhepäivähoidon arjessa kasvatusta ja opetusta toteutetaan luontevasti perushoitohetkissä. Kun lapsi kasvaa, painopiste siirtyy kasvatukseen ja opetukseen hoidon sijaan. Perhepäivähoitajan tulee huomioida toiminnan suunnittelussa ja toteutuksessa lasten ikäryhmä ja haasteellisuus. On tärkeää, että lapselle rakennetaan perusta elämäntaidoille, jotka siirtyvät aina esikoulusta aikuisuuteen. (Haminan perhepäivähoidon varhaiskasvatussuunnitelma 2012, 4.)

Hyvä vuorovaikutus on VASUssa keskeisessä roolissa. Sitä tulisi toteuttaa kaikissa arjen tilanteissa. Se on myös olennaista kielen kehittymisen kannalta. Lapsi oppii erilaisissa vuorovaikutustilanteissa, niin ihmisten kuin ympäristön kanssa. Leikki on tärkeä osa lapsen maailman hahmottamista. Leikin kautta lapsi saa välineitä ja valmiuksia ymmärtää maailmaa. Perhepäivähoitajan tulee tarjota lapsen ikään sopivia kokemuksia erilaisista sisältöalueista. Hoitajan tulee muistaa myös turvallisuus kaikessa toiminnassaan. Hänen työnkuvaansa kuuluu myös seurata lasten kehitystä ja tehdä havaintoja. Hoitaja rakentaa myös ”kasvun kansion”, johon lapsen VASU kootaan. Kansioon syntyy tarina lapsen kehityksestä, oppimisesta ja kasvusta. Hoitajan työtehtäviin kuuluu tärkeänä osana myös lapsen kuunteleminen. Lapsen oman äänen kuuleminen on olennaista, sillä se varmistaa lapsen yksilöllisten tarpeiden ja toiveiden

huomioimisen. Lapsi vahvistuu, kun hänen toiveitaan, ideoitaan ja ehdotuksiaan otetaan huomioon ja niille annetaan tilaa arjen suunnittelussa ja toteutuksessa. Aikuisen tulee muistaa olla hyvä esimerkki lapsille, sillä aikuisen oma esimerkki on keskeisessä roolissa perhepäivähoidon arjessa. Lapsi saa tukea mahdollisimman varhaisessa vaiheessa arjen toiminnoissa. Lapsi saattaa tarvita apua eri osa-alueilla, kuten esimerkiksi liikunnassa tai kielen kehityksessä. Vanhempien ja perhepäivähoitajien on tärkeää yhdessä arvioida lapsen tuen tarve. Myös kiertävä erityislastentarhanopettaja voi tarjota omaa ammatillista erikoisosaamistaan perheelle. (Haminan perhepäivähoidon varhaiskasvatussuunnitelma 2012, 4.)

VASUssa puhutaan myös yhteistyöstä ja yhteisöllisyydestä. Perhepäivähoitajan työn tukeminen on tärkeää. Tukea antavat ohjaaja, erilaiset palaverit sekä perhepäivähoitajien yhteistoiminta. Ohjaajan ja hoitajan välinen yhteydenpito on olennainen osa perhepäivähoitajan työn tukemista. Ohjaajan työtehtäviin kuuluu muun muassa hoitajien työn ohjaaminen, kehittäminen, kotikäynnit, lasten sijoittamiset sekä yhteisten koontumisten järjestäminen. Haminassa tärkeinä yhteistyökumppaneina perhepäivähoidossa pidetään seurakuntien päiväkerhoja, päiväkoteja ja esikouluja. Vanhemmat usein toivovat, että lapsia kuljetetaan erilaisiin kerhoihin. Hoitajat hoitavat järjestelyt mahdollisuuksien mukaan. Jos lapset tarvitsevat varahoitopaikkaa, sijoitetaan heidät usein lähipäiväkotiin. Yhteinen toiminta sekä tutustuminen ovat luonteva jatkumo myös lapsen varahoitotilanteissa. Esikouluun tutustuminen on tärkeä osa lapsen elämää. Tarvittaessa hoitajalla on mahdollisuus saada apua neuvoloista, terapeuteilta, perhetyöntekijöiltä sekä kiertävältä erityislastentarhanopettajalta. Yhteisöllisyys on kaiken kaikkiaan tärkeä voimavara perhepäivähoitajille. (Haminan perhepäivähoidon varhaiskasvatussuunnitelma 2012, 8.)

Viidennessä eli viimeisessä VASUn osuudessa puhutaan arvioinnista ja kehittämisen haasteista. Työn kehittämisen kannalta on olennaista, että toimintaa arvioidaan. Jotta palvelun tasosta saadaan tietoa ja kehittämisen suunnasta viitteitä, tulee järjestää kehityskeskusteluita, asiakaskyselyitä sekä työtyytyväisyyskyselyitä. Toiminnan arvioinnin suorittamiseksi, sille on valittava jonkinlainen näkökulma. Näkökulmina voivat olla muun muassa työyhteisön ääni, lapsen ja vanhempien ääni, toimiva arki sekä kestävä kehitys. Perhepäivähoidon kehittämisen haasteet on myös listattu Haminan kaupungin varhaiskasvatussuunnitelmaan. Haasteita ovat yhteistoiminta ja yhteisöllisyys, toiminnan näkyvyys (esimerkiksi nettisivut), kirjaaminen, hoitajan oma VASU sekä

ohjauksen kehittäminen. VASUn loppuun on koottu lisäksi kaksi liitettä, joissa on lyhyet kuvaukset perhepäivähoidon sisältöalueista sekä perhepäivähoitokodista hoito- ja oppimisympäristönä. (Haminan perhepäivähoidon varhaiskasvatussuunnitelma 2012,8.)

4 TUTKIMUKSTEHTÄVÄ JA TUTKIMUKSEN TOTEUTUS

4.1 Tutkimustehtävä ja tutkimuskysymykset

Tutkin opinnäytetyössäni Haminan kaupungin perhepäivähoidon laatua. Asetin tutkimustehtävän seuraavasti: miten Haminan kaupungin perhepäivähoitajat näkevät perhepäivähoidon laadun nykytilan sekä millaista laadukkaan perhepäivähoidon tulisi heidän mielestään olla? Opinnäytetyötäni ohjasivat myös seuraavat lisäkysymykset: mitä hyvältä perhepäivähoitajalta vaaditaan ja miten lapsen kasvua ja kehitystä voidaan tukea perhepäivähoidossa?

Laatukäsitysten selvittämisen lähtökohtana oli Haminan kaupungin perhepäivähoidon varhaiskasvatussuunnitelma. Laadun osatekijöiden määrittämiseksi tämä tarjosi monipuolisen ja myös työelämäkumppanin näkemysten mukaisen perustan. Samoin näin syntyi mahdollisuus aihetta käsittelevän teoreettisen tiedon, käytännön kokemusten sekä haastatteluaineiston yhdistämiseen.

4.2 Opinnäytetyön käynnistäminen ja käytännön järjestelyt

Opinnäytetyöni laatimisen aluksi otin yhteyttä Haminan varhaiskasvatuspäällikköön, joka oli alun perin lähestynyt yhteydenotollaan kouluamme. Oli hienoa, että pääsin toteuttamaan kyseistä tutkimusaihetta. Työlle oli selkeää käytännön tarvetta. Varhaiskasvatuspäällikkö oli sitä mieltä, että opinnäytetyön aihe on ajankohtainen ja tärkeä, sillä vastaavanlaista tutkimusta kaupungille ei ole tehty. Koen myös itse aiheen tärkeäksi, sillä perhepäivähoidon laatuun tulee panostaa muidenkin päivähoitomuotojen ohella.

Opinnäytetyöprosessi lähti liikkeelle siitä, että kävin ensin paikan päällä Haminassa tammikuussa 2014. Tapasin kaupungin varhaiskasvatuspäällikön, jonka jälkeen hän kertoi minulle enemmän opinnäytetyön tarkoituksesta, tavoitteesta ja sen tärkeydestä

Haminan kaupungin perhepäivähoidolle ja sen kehittämiseksi. Toisella käynnillä kaupungin kaksi kokenutta perhepäivähoidon saralla työskentelevää ammattilaista esittelivät omat näkemyksensä opinnäytetyöstä. Tässä tapaamisessa kävimme selkeästi läpi olennaisimmat asiat toteutuksen kannalta. Sain heiltä hyvän ohjeistuksen lähteä toteuttamaan työtä. Käynnin jälkeen toimitin varhaiskasvatuspäällikölle tutkimuslupa-anomuksen, jotta pääsisin toteuttamaan opinnäytetyötäni. Saatuani hänen suostumuksensa, suunnittelin keskustelumme pohjalta haastattelukysymykset laatuselvitystä varten. Haminan kaupunki, sekä opinnäytetyöni ohjaava opettaja hyväksyi haastattelukysymykset (liitteenä), jolloin pääsin toteuttamaan haastatteluja keväällä 2014.

Ennen haastattelujen alkua sain haastateltavien perhepäivähoitajien yhteystiedot opinnäytetyöni työelämäohjaajalta. Tämän jälkeen otin itse yhteyttä perhepäivähoitajiin ja sovin jokaisen hoitajan kanssa haastatteluajat. Opinnäytetyöni työelämäohjaaja neuvotteli erikseen perhepäivähoitajien kanssa heidän osallistumisestaan tutkimustyöhön.

4.3 Haastattelujen toteutus

Haastattelemani perhepäivähoitajat olivat keski-ikänsä 51 vuotta, heistä nuorin oli 32 ja vanhin 64 vuotta. Hoitajien koulutustausta on hyvin monipuolinen: esimerkiksi kauppaopisto, perhepäivähoidon ammattitutkinto, laitoshuoltaja sekä mielenterveys- ja päihdetyön lähihoitaja. Yleistä on, että perhepäivähoitajan uran alkuvaihe lähtee liikkeelle siitä, että oma lapsi tarvitsee hoitoa. Monelle alan valinta ei näyttänyt olevan niinkään suunnitelmallisen harkinnan tulos, vaan pikemminkin sattuman ohjaamaa.

Haminan kaupungin perhepäivähoidon laadun selvittämiseksi haastattelin kahdeksaa perhepäivähoitajaa. Heidän yhteystietonsa sain Haminan varhaiskasvatuksen vastaavalta. Otin yhteyttä hoitajiin ja sovin haastatteluajat. Haastattelut toteutin kevään 2014 aikana.

Perhepäivähoitopalveluja on Haminassa saatavilla myös alueellisesti kattavasti. Haastateltavanikin olivat eri kaupunginosista. Haminassa työskentelee yhteensä noin 30 perhepäivähoitajaa. Heistä kahdeksan osallistui opinnäytetyöni haastatteluihin. Mahdollisuuksien mukaan pyrin käymään saman päivän aikana kahden suhteellisen lähellä toisiaan asuvan perhepäivähoitajan luona. Yhtenä osana huolellista ennakkovalmistau-

tumistani oli mahdollisten jatko- tai täydentävien kysymysten miettiminen jo etukäteen.

Haastattelutilanteet pyrin luomaan luonteviksi. Tästä syystä keskustelut käytiin perhepäivähoitajan omassa kodissa. Asiaan keskittymistä häiritseviä tekijöitä ei ilmennyt yllättäen juuri lainkaan (kahdessa kohteessa lasten metelöinti vaikutti hieman haastateltavan äänen kuulemiseen). Luottamuksellisen ilmapiirin aikaan saamiseksi aloitin haastattelut yleisellä, kevyellä aiheeseen johdattavalla keskustelulla. Katsoin, että onnistuin tässä varsin hyvin. Kerroin haastateltaville itsestäni ja tutkimukseni tarkoituksesta opinnäytetyönä. Korostin myös luottamuksellisuutta, sitä, että kenenkään henkilöllisyyttä ei voida tunnistaa valmiista opinnäytetyöstäni. Varsinaiset haastattelut kestivät 17–38 minuuttia. Annoin haastateltaville mahdollisuuden palata kysymyksiin myös myöhemmin. Nauhoitin haastattelut jatkotyöskentelyn helpottamiseksi. Litteroin saamani aineiston haastattelujen jälkeen. Kaikkien kahdeksan haastattelun litterointi kesti yhteensä noin 40 tuntia.

4.4 Laadullinen tutkimus menetelmänä

Kaikessa tutkimuksessa on tarkoitus hakea vastauksia joihinkin yksityiskohtaisesti määriteltyihin kysymyksiin eli tutkimusongelmiin. Pohjana usein on aiempien tutkimusten tuloksia. Tutkimuksella on usein tarkoitus lisätä ymmärrystä tutkittavasta ilmiöstä tai sillä voidaan myös testata jonkin aiheeseen läheisesti liittyvän teorian paikkansapitävyyttä. Käytännön ongelmat voivat olla myös tutkimuksen lähtökohtana. Usein työn pohjaksi voidaan luoda ennakko-oletuksia tuloksista eli hypoteeseja. (Nurmi ym. 2014, 308.)

Ihmisten arjen jäsentymisen pohjana on entistä enemmän ja selvemmin tieteellinen tieto. Tämä koskee myös kasvatusta, johon liittyviä kysymyksiä voidaan tarkastella tieteellisistä ja teoreettisista lähtökodista käsin. (Antikainen ym. 2006, 169.) Katson, että myös tästä syystä perhepäivähoitoon liittyvässä tutkimustyössä tämä perusta on oltava kunnossa.

Tutkimukseni on laadullinen eli kvalitatiivinen. Laadullisen tutkimuksen vastakohtana pidetään usein määrällistä eli kvantitatiivista tutkimusta. Laadullisessa tutkimuksessa kerättyä aineistoa tarkastellaan usein kokonaisuutena, ja se vaatii absoluuttisuutta,

joka poikkeaa tilastollisesta tutkimuksesta. Toisin sanoen tutkimusta eivät johda tilastolliset todennäköisyydet. Laadullisessa tutkimuksessa tutkimusyksiköiden joukko voi olla hyvinkin suuri, ja silloin pelkkä tilastollinen lähestymistapa ei ole tarpeen eikä mahdollinen. Pelkistetysti laadullisen tutkimuksen kaksi päävaihetta ovat havaintojen pelkistäminen ja toisaalta arvoitusten ratkaiseminen. (Alasuutari 2011, 38–39.)

Vastakkain asettelu määrällisten ja laadullisten menetelmien välillä on turhaa. Se ei johda sen selittämiseen, onko tutkimus hyvää vai huonoa. Tärkeintä on, että käsillä olevaan tutkimusongelmaan haetaan siihen kaikkein sopivin menetelmä. (Eskola & Suoranta 2008, 14.) Laadullisessa tutkimuksessa hypoteeseja voidaan myös testata. Tutkimuksen ja analyysin edetessä hypoteeseja muotoillaan täsmällisemmiksi, ja siinä auttaa tutkimuskohteen muodostuminen tutummaksi. (Alasuutari 2011, 268.)

Tietoa tutkittavasta kohteesta voidaan kerätä usealla eri tavalla, ja menetelmän valintaan vaikuttavat monet eri tekijät. Yksilön käsitysten ja mielipiteiden tutkimisessa haastattelu on hyvin käyttökelpoinen menetelmä. Haastatteluna voidaan pitää lukuisia erilaisia vaihtoehtoisia menetelmiä. Avoimessa haastattelussa haastattelu etenee vapaasti ja haastattelijan apuna on vain jokin tietty teema. Puolistrukturoidussa haastattelussa pohjana on tietty kysymysrunko, mutta vastaajat vastaavat vapaasti. Strukturoitu haastattelu eroaa näistä kahdesta menetelmästä niin, että siinä niin kysymykset kuin vastausvaihtoehdotkin ovat jo valmiina. (Nurmi ym. 2014, 309, 314.)

Käytin työssäni puolistrukturoitua haastattelua. Vaikka haastattelun tuloksena syntyvän aineiston analysointi on varsin työlästä, katsoin, että tämä menetelmä toisaalta motivoi haastateltavia ja toisaalta se antoi minulle hyvät mahdollisuudet tehdä täydentäviä kysymyksiä. Haastattelukysymysten tarkalla suunnittelulla pyrin varmistamaan tutkimuksen onnistumista.

Haastattelun toteutus vaatii tutkijalta paljon. Erityisesti henkisen ja tiedollisen valmistautumisen merkitys on suuri. Jos haastattelurunko on hyvin laadittu, se auttaa viemään tutkimusta luontevasti eteenpäin. Useimmat haastateltavat puhuvat muustakin kuin käsillä olevasta temasta, joten haastattelijan on hyvä hyväksyä tämä tosiasia, eikä hänen tule olla liiaksi juuttunut ennalta asettamiinsa teemoihin. (Syrjälä ym. 1996, 86.)

Tutkimustyölle on olennaista se, että tutkija käyttää aina jonkin asteista valtaa tutkimuksen eri vaiheissa. Tästä syystä on tärkeää, että tutkimuskysymysten suunnittelun pohjana on käytetty eettistä pohdintaa. Erityisen tärkeää tämä on silloin, kun sivutaan arkaluonteisia aiheita. Perhe- ja työyhteisöihin kohdistuvat kysymykset saattavat olla tällaisia. (Nurmi ym. 2014, 327, 329.)

Tutkimusaineiston ja siitä tehdyn tulkinnan luotettavuus riippuu käyttämäni menetelmäni kannalta siitä, miten saamani vastaukset vastaavat haastateltavien aitoja mielipiteitä. Toisaalta haastattelukysymysten on oltava sellaisia, että niillä saadaan mahdollisimman täsmällistä tai tarkkaa tietoa tutkittavasta ilmiöstä. Epätarkkuudet voisivat pahimmillaan johtaa tulosten vääristymiseen.

Laadulliseen tutkimukseen liittyy joitakin ongelmia tai ratkaistavia kysymyksiä. Tutkimusaineisto on osattava rajata niin, että sen analysointi on ylipäättään järkevää, sillä laadullinen aineistohan on käytännössä loppumaton. Toisaalta, jotta tutkija voisi oppia jotakin uutta tutkimuskohteestaan, hänen olisi osattava havaita omat ennakkoletuksensa tutkittavasta ilmiöstä. (Eskola & Suoranta 2008, 19–20.) Kaikessa tutkimustyössä tekstin luotettavuuskysymys on erittäin tärkeä, ja laadullisessa tutkimuksessa hyvin pelkistetysti kyse on tutkimusprosessin luotettavuudesta. Laadullisen tutkimuksen perustana on se, että itse asiassa tutkija itse on tärkein tutkimusväline ja näin myös luotettavuuden kriteeri. (Eskola & Suoranta 2008, 210.)

5 TUTKIMUKSEN TULOKSET

5.1 Perhepäivähoidon fyysisen ympäristön yhteys perhepäivähoidon laatuun

Perhepäivähoitopaikan fyysisellä ympäristöllä (hoitopaikan tilat ja välineet) on suora yhteys annettavan päivähoiton laatuun. Haminan kaupungin perhepäivähoidon VA-SUssa tämä näkemys on korostetusti esillä. Esiin on nostettu muun muassa tärkeimpinä seikkoina turvallisuus, kodinomaisuus, perhepäivähoidon arjen eri tilanteisiin soveltuvat tilat ja välineet. Myös sopivat ulkoilumahdollisuudet ja -välineet ovat tärkeitä hyvän laadun osatekijöitä. (Haminan perhepäivähoidon varhaiskasvatussuunnitelma 2012, 11.)

Hoitopaikan ja lähiympäristön turvallisuus sekä käytössä oleva välineistö olivat lähes kaikkien haastateltavien mielestä fyysiseen ympäristöön liittyvät tärkeimmät osatekijät. Tämä käsitys pelkistyy hyvin erään haastatellun vastauksessa:

”No, koska on perhepäivähoito ni sen kuuluu olla niin ku sellanen koti, kodinomainen ja jokaisen perhepäivähoitajan tietenkkin omanlainen koti saa ihan näkyä, että se on omanlaista, mut tota turvallinen, ettei se oo, esimerkiks meillä on kaikki tääl ei mennä mihinkää jos se sillee vaan pienet ja... Tota, tota, täs meiän kotona ja perhepäivähoidos mie tykkään, et meil on toi piha aidattu ja metsää, se on niin ku hyvät leikkipaiikat ja mun mielest turvallist, et mitäs muuta... Joo välineist, meil on just tos, esimerkiks pihalta löytyy kyllä keinut ja hiekkalaatikko, leikkimökki ja on kaikennäköst majanrakennusmahdollisuutta ja sisäl on ja on itse asias lelui ihan mahottomast.”

Myös tämä toinen haastateltava jakaa saman käsityksen. Lisäksi hän kiinnitti huomiota siihen, että hoitopaikassa on hyvä olla erilaisia välineitä eri-ikäisille lapsille:

”Se tulee olla sellanen, että niil lapsil on ensinnäki tilaa olla ja liikkua, turvallisesti vieläpä. Ja sit tietyst pitää olla jokaisee ikäkautee tarvikkeita. Ja ku meil on ihan yhestä viiteen vuoteen lapsia, se pitää olla sen mukaisesti. Ja sitte se hoitopäivä pystyy olemaan turvallinen pienimmille sekä isommille, ni se on niin ku hoitajan vastuul kattoo, että tilat on selaset sopivat.”

Haastattelemani perhepäivähoitajat mieltävät selvästi perhepäivähoitopaikan fyysisen ympäristön merkityksen laadun osatekijänä. Pelkistetysti turvallisuus ja kodinomaisuus olivat vahvimmin esillä. Lisäksi näkemyksissä korostui se, että hoitopaikan tulee antaa hyvät mahdollisuudet leikkiin, ympäristön tutkimiseen ja liikkumiseen. Perhepäivähoitajien näkemysten mukaan nämä perusasiat ovat Haminassa erittäin hyvällä mallilla.

5.2 Perhepäivähoitopaikan ilmapiiri ja perhepäivähoidon laatu

Perhepäivähoitopaikan ilmapiiriä koskevinä keskeisimpinä laadun osatekijöinä Haminan kaupungin perhepäivähoidon VASUssa nostetaan esiin turvallisuus, avoimuus, kunnioitus ja luottamus. Kasvun ja oppimisen kannalta hyvän ilmapiirin luominen on olennainen osa perhepäivähoidon arkea. (Haminan perhepäivähoidon varhaiskasvatussuunnitelma 2012, 2.)

Haastattelut toivat näkyväksi perhepäivähoitajien ja VASUn esiin tuomien näkemysten yhtenevyyden. Tämä käy ilmi seuraavista vastauksistakin:

”Jos adjektiiveja alkaa luettelemaan niin varmaan jonkunlainen välitön ilmapiiri, sellanen lämminhenkinen. Siin kaikille on niinku tilansa ja paikkansa, että kaikkia kuunnellaan ja kaikkien mielipiteitä siinä määrin kun pystytään, kunnioitetaan. Ja jollakin tapaa vastaanottavainen myöskin niin ku mikä tulee tulee tota, sehän on aina niinku lapsesta kiinni, että jokuhan ottaa sen paikkansa ja tilansa kyllä.”

Edellä kuvatun vastauksen kanssa samoilla linjoilla on tämäkin haastateltava, joka korosti myös perhepäivähoitajan roolia aikuisena toimijana lasten kanssa:

”Se ilmapiiri pitää olla sellanen myönteinen sekä lapsii, että vanhempii kohtaa...se ilmapiiri lähtee siint aikuisesta, sen pitää saada se toimimaan niin että... täähän nyt oli vaikea kysymys...Se pitää olla sellanen, että lapset uskaltaa toteuttaa itseään ja olla oma itsensä ja niitten ei tarvi jännittää sitä hoitajaa eikä toisiansa, ja tota se pitää olla semmonen välitön, avoin. No noi asiat pitää sisällään niin paljo, et tähän on vaikee oikeastan mitään muuta paljo sanoo. Ei nyt heti tuu ainakaa mieleen.”

On yllättävää, että kysymystä kiusaamisesta ei tuonut esille kuin yksi haastateltava. Hänen mukaansa hoitopaikan ei tule olla riitainen, kaikki on otettava huomioon ja ketään ei saa kiusata. Myös vanhempien kanssa asiasta on pystyttävä puhumaan avoimesti.

Joitakin ilmapiiriin vaikuttavia tekijöitä oli jäädä lähes kokonaan ilman huomiota. Esimerkiksi perhepäivähoitopaikan kiireettömyyden tuntu oli vain yhden perhepäivähoitajan mielestä olennainen osa laatua. Muut haastateltavat eivät tätä näkökulmaa juuri korostaneet.

5.3 Työssä viihtyminen ja jaksaminen ja sen vaikutus laatuun

Työssään hyvin viihtyvän ja jaksavan perhepäivähoitajan mahdollisuudet antaa laadukasta palvelua ovat paremmat kuin jos näiden tekijöiden kanssa olisi vaillinaisuutta tai ongelmia. Haminan kaupungin perhepäivähoidon VASUssa on varsin vähän mainintoja tekijöistä, joilla perhepäivähoitajien työssä viihtymistä ja jaksamista voitaisiin edistää. Haastateltavat pitivät kuitenkin tätä asiakokonaisuutta tärkeänä hyvän työn laadun varmistamiseksi.

Työssä jaksaminen ja viihtyminen on monimuotoinen ilmiö. Haastattelemani perhepäivähoitajat lähestyivät kysymystä useammasta eri näkökulmasta. Kokemus kuulumisesta jonkin työyhteisön jäseneksi näyttää olevan useimmille hyvin tärkeää. Yhtä

lukuun ottamatta kaikki toivat tämän seikan esille. Seuraavassa hyvä esimerkki hoitajien näkemyksistä:

”Jos ei nyt ihan joka päivä nähdäkään, mut useamman kerran viikossa järjestetään yhdessä tapahtumii, juhlia ja tämmöstä, niin kyllä se on, että kyllä mä koen voimakkaasti olevani työyhteisössä, vaikka täällä ei muita olekaan niin uskon, että se on mulle oikeastaa aika todella tärkeä se, että niit työkavereita on samassa pisteessä kuitenkin.”

On ilmeistä, että työkavereiden tukea ja seuraa tarvitaan. Kaipuu työyhteisöön kuulumisesta ilmeni myös näin:

”Tähän tekis miel vastaa työkaverit, mut mul ei oo täs työkavereitakaan, ketä mie jatkuvast näkisin. Täs lähel ei oo ketään perhepäivähoitajaa. Täs oli ennen toi päiväkotii ja se oli minust tosi ihana, heiän kaa tehä niin ku yhteistyötä tai sellasii niin ku lauluretkii ja tällasii. Se oli tosi kiva.”

Toisena tärkeänä työssä viihtymiseen ja jaksamiseen ja sitä kautta perhepäivähoidon laatuun vaikuttavana tekijänä haastatelluista joka toinen, eli neljä henkilöä, toi esille palautteen suuren merkityksen. Palautetta koettiin saatavan ennemminkin perheiltä, mutta ei niinkään omilta esimiehiltä:

”Tää on ainaki tosi kiva tää palaute, mikä tulee ihan noilt, mulle riittää ihan noilt lapsilt se palaute ja sit tietenkkin vanhemmiltakin, ni sehän on ihan tosi hyvää.” Ja toinen esimerkki: ”Ja tietysti nää asiakkaat totta kai. Kun yleisesti ottaen on ainaki tosi tyytyväisii ja se palaute on semmosta, yleensä oikeen oikeen hyvää niin se auttaa jaksamaan.”

Työhön liittyvä vapauden tunne tuotiin myös esille. Mahdollisuutta suunnitella oman työpäivänsä kulkua, pitivät jotkut haastateltavistani mainitsemisen arvoisena. Tämä seikka ei kuitenkaan tullut ilmi läheskään kaikkien vastauksissa.

5.4 Lapsi- ja perhelähtöisyys ja laatu

Lapsilähtöisyys on Haminan kaupungin perhepäivähoidon VASUssa olennaisessa osassa. Asiakirjassa painotetaan lapsen kuuntelemista ja hänen yksilöllisten tarpeidensa huomioon ottamista. Perhepäivähoidon toimeenpanoon vaikuttavat siis myös lasten toiveet, ideat ja ehdotukset. Perhepäivähoitajan tulee osata ymmärtää lapsen itsensä toteuttamisen tarve. (Haminan perhepäivähoidon varhaiskasvatussuunnitelma 2012, 4.) Yllättävää kyllä, perhelähtöisyyden käsite ei juuri näy VASUssa.

Kaikki haastateltavat tuntuvat ymmärtävän lapsi- ja perhelähtöisyyden merkityksen kasvatuksen rakennusosana varsin hyvin. Kuitenkin käsitteen täsmällisempi määrittely

näytti olevan heille vaikeampaa. Haastattelutilanteissa tämä kysymys vaati lähes kaikkien kohdalla tarkentamista tai pidempää pohtimista. Haastattelemani perhepäivähoidajat lähestyivät tätä aihepiiriä muun muassa näin:

”No lapsilähtöisyys, se on tullu oikeestaan nyt sillee, kun mie alotin nää työt ni silloinhan se oli paljo semmost, et ite niinku sanottii, et nyt tehää näin ja lapset teki.”

Tätä lähtökohtaa kyseinen haastateltava täydentää nykytilan osalta näin:

”Mie oon aika paljon ite hiljaksee ja annan lasten leikkii ja ne ite keksii ja päättää ja mieltii, mitä ne tekee ja vaeltelee puolelta toiselle ja tietyst mie tarjoilen jotain sinne väliin, jos mie nään. Lapset paljon niin ku ite tekee sen hoitopäivän itellee, koska niittenkii se jaksaminen ja millasii ne on eri päivinä, se vaihtelee.”

Ja vielä toisen haastateltavan näkemys perhelähtöisyydestä. Hän korostaa myös perhepäivähoidajan vastuuta ajantasaisen tiedon saattamiseksi lasten vanhemmille:

”No varmaankin liittyiskö se tähän, että vanhemmat tietenkin pidetään ajan tasalla, mitä tapahtuu ja miten lapsella menee ja sehän on tietenki täs kohtalaisen helppo verrattuna johonki päiväkotiin, kun se olen aina minä, joka puhuu niiden vanhempien kanssa niin tota ja samaten minä, joka oon ollu sen lapsen kanssa koko päivän. Niin se kaikki tieto siis on minulla, se on vaan siitä kiinni, kuinka paljon minä sitä tietoa sitten osaan jakaa.”

Lapsi- ja perhelähtöisyyden merkitystä laadun osatekijänä ei kyseenalaistettu perhepäivähoidajien vastauksissa. Käsitteen täsmällisempi sisältö vaatisi avaamista. Tämä voisi tapahtua esimerkiksi perhepäivähoidajien ja heidän ohjaajiensa välisissä keskusteluissa ja erilaisissa koulutustapahtumissa.

5.5 Kasvatuskumppanuus laadun osatekijänä

Kasvatuskumppanuutta on käsitelty varsin paljon Haminan kaupungin perhepäivähoidon VASUssa. Asiaa on lähestytty monesta eri näkökulmasta: mitä kasvatuskumppanuus on vanhempien mielestä, miten kasvatuskumppanuus syntyy ja miten kasvatuskumppanuus toteutuu arjessa. Perhepäivähoidajien työn kannalta keskeisintä on kasvatuskumppanuuden mieltäminen osaksi hyvää perhepäivähoidon laatua. (Haminan perhepäivähoidon varhaiskasvatussuunnitelma 2012, 3.)

Kaikki kahdeksan haastateltavaa oli sitä mieltä, että kasvatuskumppanuus on tärkeä laadun osatekijä, ja että se myös toteutuu perhepäivähoidon käytännön arjessa. Haastatteluissa tämä näkemys tuli esiin esimerkiksi seuraavasti:

”Kyllä se meil ainaki toteutuu voin ihan rehellisest sanoo. Mut onhan se, toteutuuhan se eri tavalla. On sellasii vanhempii, näis ei nyt ole, mut on ollu, jotka ei välttämättä haluakaan ihan läheistä semmosta suhdetta. Minust silloin pitää kunnioittaa sitä perhettä, ei piä tuppautuu liian lähelle silloin vaan pysyy sit ihan. Niin ku muutenkin sit taas täs työssä jakamisen on tärkeää se, että pysyy täs ammatiss, että ammatillisuus on mukana siin ku vanhempien kans jutellaa, että ei kuitenkaa ruveta sellaseks ystäväks vaan, sellainen ei oo hyvä suhde mun mielestä.”

Kaikki haastateltavat olivat hyvin samanmielisiä, kuten tämäkin perhepäivähoitaja:

”Kyl se toteutuu. Sillee just ku tehää niitä, no se on siinä ku tietyst paljo jutellaa sen aikaa, oikeestaa siin ku ne tulee tutustumaa ja päivää sanottaa. Ja siinä ku tehää hoitosopimusta, ne käy siinä, et tutustuminen...Ja sittehän se on hoitajan vastuulla, et päivittäin tehää sit työtä, et ne perheet uskaltaa niin ku pikkuhiljaa lähestyy, koska vaikka aika kauan pitää oikeesti lapsia hoitaa, ennen kuin ne perheet niin ku rentoutuu ja alkaa tuomaan niin omii asioitaan sit enemmän. Ja sit on ne VASU-keskustelut.”

Haastatteluissa korostui erityisesti kaksi seikkaa. Ensiksikin se, että perhepäivähoitajat ymmärtävät kasvatuskumppanuuden käsitteen sisällön ja sen merkityksen laadukkaan työn kannalta. Toisena asiana haluan nostaa esiin sen, että perhepäivähoitajat näkevät, millainen yhteys kasvatuskumppanuuden ja ammatillisuuden välillä on.

5.6 Perhepäivähoitajan osaaminen laadukkaan työn varmistamisessa

Laadukkaaseen työhön pystyy oman alansa ammattilainen, jolla on työhönsä tarvittava laaja osaaminen. Osaamista on ylläpidettävä ja kehitettävä kaiken aikaa. Nämä väitteet allekirjoittavat varmaankin kaikki. Siitä huolimatta Haminan perhepäivähoidon VASUssa eivät tähän laadun osatekijään liittyvät näkemykset nouse asian tärkeyden vaatimalle tasolle.

Perhepäivähoitajat vastasivat varsin runsassanaisesti osaamisen kehittämisen tärkeydestä. Lähinnä kolme aiheeseen liittyvää teemaa korostui. Näitä olivat koulutus, työnohjaus ja oman ohjaajan läsnäolo ja käytettävissä olo. Haastateltavat lähestyivät aihetta muun muassa näin:

”Joo kyl koulutukset on tärkeit, nyt alkaa olla ikää ni sit saa niin ku uusii juttui aina. Kyl mie saan sit aina tukee ja turvaa tuolt pomolta ja sit hä-

nelle saa sanoa toiveit, jos halua jotain koulutusta. Tulee myös paikan päälle heti vaikka tänään jos pyytää, jos on paikal.”

Seuraavassa täydennystä edellä olevaan näkemykseen:

”Koulutuksil ainakii. Jotain on, mut mun mielest vois olla enemmänkii. Mie toivoisin, ainakin itte olisin innokas. Työnohjaust on joskus ollu, mut nyt taas ei oo ollu. Se ois sellanen, mist mie ainakin tykkäisin, kun ei oo niitä työtovereitakaan, joiden kanssa puhuis.”

Perhepäivähoitajien käsitykset osaamisen kehittamisestä ovat hieman hahmottomia. Koulutuksen merkityksen näyttävät ymmärtävän toki kaikki. Haastateltavat eivät kuitenkaan tuoneet selkeästi näkyväksi sitä, millaista koulutusta he tarvitsisivat. On myös mielenkiintoista, että vastauksissa on hajontaa suhtautumisessa siihen, kuinka tärkeää on, että oman työn ohjaaja käy henkilökohtaisesti paikan päällä perhepäivähoitajan kotona.

Perhepäivähoitajien haastatteluissa ei käynyt ilmi, kenellä on perimmäinen vastuu osaamisen kehittamisestä. Avoimeksi jäi, kuinka paljon perhepäivähoitajan omilla näkemyksillä kehittämistarpeista on painoarvoa ja kuinka paljon toisaalta työnantajat tuo näkyväksi omia käsityksiään siitä, millaista tiedollista ja taidollista osaamista hoitajien tulisi lisätä. Nämä osaamisen kehittämisen kannalta olennaiset kysymykset jäivät haastatteluissa aivan liian vähälle huomiolle.

5.7 Lapsen kasvun ja kehityksen tukeminen laadun näkökulmasta

Haminan perhepäivähoidon VASUssa käsitellään hyvin laajasti kysymystä lapsen kasvun ja kehityksen tukemisesta. Tämän lisäksi aihetta on käsitelty monipuolisesti. Hoidon, kasvatuksen ja opetuksen kokonaisuutta avataan VASUssa riittävästi. Siinä kuvataan hyvän hoidon rakennusosat (esimerkiksi päivärytmi, perushoito ja hoitajan ammattitaito), kasvatuksen periaatteet kokonaisuudessaan sekä opetukseen soveltuvat toimintatavat (Haminan perhepäivähoidon varhaiskasvatussuunnitelma 2012, 4–6).

Kaikkien kahdeksan haastatellun käsityksen mukaan perhepäivähoidossa voidaan lapsen kasvua ja kehitystä tukea riittävästi. Kriittisiä mielipiteitä ei ilmennyt lainkaan. Perhepäivähoitajien käsityksiä kuvaavat hyvin seuraavat kaksi kommenttia:

”No kyllä mun mielestä voidaan. Et tää on kuitenkin niin läheinen piiri siinä, että tota kyllä ja tota sit, jos on niin ku kehityksessä toi, niin siin on vaan se ammatillisuus ja rohkeesti uskaltaa ottaa sen asian puheeks,

et se on niin ku. Tosin täytyyhän se varovast esittää, että tota sitte niin ku vanhempien kans keskustella, ettei. Mie oon ainakii niinku enssijaisesti lähtis siihen siihen, että ens vanhemmille ja sitte sen siten sitte vähä eteenpäin, että kyl musta tänä päivän perhepäivähoito on niin sanotaan muuttunu siihen laatuun.”

Ja toinen kommentti:

”Voidaan tukea, joo. Just se, että kun se ryhmä on pieni, niin se havainnoiminen on helpompaa. Pitää sitte vaan tietää, mitä eri ikäkausiin kuuluu ja varsinkin se, että jos jossain menee pahasti pieleen, mikä ei kuulu ja ottaa sitte selvää asioista.”

Useat perhepäivähoitajat toivat esille kysymyksen erityisen tuen tarpeessa olevien lasten hoidosta. Heidän mielestään perhepäivähoitopaikka ei välttämättä ole paras mahdollinen vaihtoehto tällaisten lasten kasvun ja kehityksen kannalta. He näkivät pikemminkin, että parhaita tuloksia voidaan saavuttaa päiväkodissa. Perhepäivähoitossa mahdollisuudet antaa riittävästi aikuisen tukea ja ohjausta ovat turhan vähäiset. Paremmiin onnistuakseen se vaatisi perhepäivähoitajan rinnalle toisen ohjaajan tai henkilökohtaisen avustajan.

6 POHDINTA

6.1 Tutkimusprosessin onnistuminen ja asetettujen tavoitteiden toteutuminen

Opinnäytetyön tekemistä tuki toisaalta Haminan kaupungin perhepäivähoidosta vastaavan yksikön myönteinen suhtautuminen työhöni, ja toisaalta haastateltujen perhepäivähoitajien kiinnostus käsittelemääni aiheeseen ja halukkuus vastata heille esitettyihin kysymyksiin. Jokainen perhepäivähoitaja oli myös valmis varaamaan haastattelun tarvittavan ajan. Kaikki myös suostuivat osallistumaan tutkimukseeni avoimin mielin ja ketään ei tarvinnut erikseen taivutella, mikä olisi ollut jo tutkimuseettisestikin arveluttavaa. Arvioin, että pystyin luomaan luottamuksellisen vuorovaikutussuhteen haastattelemiini perhepäivähoitajiin, mikä osaltaan helpotti heidän näkemystensä esille tuontia. Ajallisesti sain haastattelut vietyä läpi suunnittelemani tavalla. Koko opinnäytetyön laatimisen prosessikin eteni laatimani aikataulun mukaisesti.

Kun tavoitteeni oli selvittää kysymystä, millaista hyvä perhepäivähoidon laatu on Haminan perhepäivähoitajien mielestä, vaatii se tietenkin käsityksen muodostamista siitä, millaisista osatekijöistä hyvä laatu yleensäkin rakentuu. Tämän käsityksen muo-

dostamisen pohjana on syytä käyttää haastatteluaineiston ohella Haminan perhepäivähoidon VASUa ja aihepiiristä aiemmin tehtyjä tutkimuksia. Työtäni olisi helpottanut jos aihepiiriä koskettavia väitöskirjoja tai tutkimuksia olisi ollut paremmin löydettävissä. Teoriatausta, joka oli ohjaamassa opinnäytetyössäni tekemiäni valintoja tuki työssäni onnistumista.

Laadullinen tutkimusote toi luontevan mahdollisuuden päästä syvemmälle tutkittavan ilmiön luonteeseen. Pohjimmiltaan kysymys perhepäivähoidon laadusta on moniulotteinen, ja jokaisella aiheeseen perehtyneellä on siitä oma käsityksensä. Kvantitatiivinen lähestymistapa ei olisi suonut samoja mahdollisuuksia; toki se olisi antanut lähtökohtia tilastollisen analyysin tekemiseen.

Olenainen osa tutkimusprosessia oli perhepäivähoitajien haastattelut. Tämä tarkoittaa sitä, että samalla se oli kriittisin kohta koko tutkimustyön onnistumisen kannalta. Epäonnistuminen tässä osiossa olisi vienyt koko tutkimuksen sivuraiteille ja tarkasteltavan ilmiön osalta epäolennaisuuksiin. Sain omasta mielestäni pidettyä haastateltavat pysymään olennaisissa asioissa, vaikka en tarkoituksellisesti pyrkinytkään hillitsemään joskus hieman rönsyilevääkin keskustelua.

6.2 Johtopäätökset

Haminan perhepäivähoitajien haastattelut, perhepäivähoidon VASU ja aiheeseen liittyvät aikaisemmat tutkimukset muodostavat vahvan perustan, jonka pohjalta on mahdollista arvioida niin perhepäivähoitajan käsityksiä hyvästä perhepäivähoidon laadusta kuin sitä, mistä osatekijöistä hyvä laatu koostuu. Koska laadun käsite on hyvin monimuotoinen, on se syytä pilkkoa pienempiin osiin. Tässä tutkimuksessa jaoin perhepäivähoitoa koskevat laadun osatekijät seitsemään eri kokonaisuuteen: fyysinen ympäristö, ilmapiiri, perhepäivähoitajan oma työssä viihtyminen ja jaksaminen, lapsi- ja perhelähtöisyys, kasvatuskumppanuus, perhepäivähoitajan osaaminen sekä lapsen kasvun ja kehityksen tukeminen. Tämän tekemäni valinnan perustana olivat Haminan perhepäivähoidon VASUn painotukset.

Perhepäivähoidon laadun osatekijöistä fyysinen ympäristö oli kaikkien haastateltavien mielestä olennainen osa laatua. Haastateltavien käsityksetkin olivat keskenään hyvin samanlaiset. Erityisesti kysymys perhepäivähoitopaikan turvallisuudesta korostui.

Turvallinen toimintaympäristö tukee lasten osallistumista ja heidän keskinäistä yhteistoimintaansa. Samalla nähdäkseni hoitopaikan tilat ja hoitopaikassa tarjolla olevat välineet jäivät vähemmälle huomiolle. Kaiken kaikkiaan haastateltujen näkemykset vastasivat hyvin VASUssa esiin nostettuja seikkoja. Ristiriitaa perhepäivähoitajien ja laatua varmistavan VASUn kesken ei näytä olevan. On kuitenkin yllättävää, että kiusaaminen hoitopaikassa ei näy Haminan perhepäivähoidon VASUssa juuri lainkaan eikä se myöskään näkynyt perhepäivähoitajien haastatteluissa yhtä haastateltavaa lukuun ottamatta. Pidän kuitenkin tätä kysymystä hyvin tärkeänä, ja katsonkin, että tämä näkökulma tulisi ottaa huomioon myös koko varhaiskasvatuksen kentässä.

Säde Siljamo (2013, 38–39) on käsitellyt tutkimuksessaan ”Kumppanina laadukas varhaiskasvatus” varhaiskasvatusympäristön merkitystä. Hänen mukaansa ulko- ja sisätilojen turvallisuus on merkittävä laatutekijä. Kasvatuksen onnistumisen kannalta fyysiseen ympäristöön liittyvät tekijät ovat selkeästi hahmotettavia osia varhaiskasvatuksen ympäristössä. Turvallisuuteen liittyviin epäkohtiin on tartuttava välittömästi. Siljamon tulokset ovat yhtenevät tältä osin oman tutkimukseni kanssa.

Lasten liikkumistarpeiden huomioon ottaminen on päivähoitossa tärkeää. Sirenius (1996, 65–66) väitöskirjassaan esittämän näkemyksen mukaan vanhemmat ulkoiluttavat lapsiaan vähäisesti päivähoitopäivän ulkopuolella. Hoitopaikan fyysisen ympäristön tulisikin antaa mahdollisuuksia lasten fyysiselle aktiivisuudelle. Omassa tutkimuksessani haastateltavat näkivät lähiympäristön hyödyntämisen tärkeäksi ja hyväksi mahdollisuudeksi tukea lasten luontaista liikkumista.

Perhepäivähoitopaikan hyvällä ilmapiirillä on myönteinen vaikutus mahdollisuuksiin tukea lapsen kasvua ja oppimista. Tämä näkemys tuli esille kaikkien kahdeksan perhepäivähoitajan haastattelussa. Hyvää ilmapiiriä kuvaavina adjektiiveina perhepäivähoitajat käyttivät muun muassa seuraavia: välitön, lämminhenkinen, avoin ja kodinomainen. Kukaan ei kuitenkaan selventänyt sitä, millä keinoin hyvän ilmapiirin muotoutumista voitaisiin edistää.

Kirjoituksessaan ”Kasvatusinstituutiot lapsuuden rakentajina” Maarit Alasuutari (2009, 55) tuo esille, että varhaiskasvatuksen toimijat vaikuttavat lapsena olemisen mahdollisuuksiin. Päivähoito on osaltaan vahvasti lapsuuden rakentamisen elementti. Tästä syystä katson – ja tätä näkemystä haastateltavatkin tukivat – että hyvä ilmapiiri

perhepäivähoidossa on tärkeimpiä laadun osatekijöitä. Perhepäivähoitajan oma käyttäytyminen, hänen omaksumansa työtavat ja kasvatuskäsitys, hoitopaikan soveltuvuus perhepäivähoidon tarkoituksiin ja hoitopaikassa mahdollisesti asuvat muut henkilöt muovaavat kaikki omalta osaltaan ilmapiiriä. Näen, että hoitopaikan ilmapiiriin voidaan vaikuttaa myös perhepäivähoitajan omilla toimilla.

Tutkimukseni vahvisti käsitystä, että haminalaiset perhepäivähoitajat viihtyvät työssään. Samalla kävi ilmi, että työssä jaksaminen ei näyttäisi olevan ongelmallista. Perhepäivähoitajan työlle on tyypillistä, että siinä kontaktit muihin samassa ammatissa toimiviin saattavat olla hyvin vähäiset. Tukea ja apua haetaan helpoimmin muilta hoitajilta. Kuitenkin monet tunsivat olevansa työssään turhankin yksinäisiä. Kun työ tapahtuu edellä kuvatun kaltaisessa ympäristössä, olisi voinut odottaa, että haastatteluisissa olisi näkynyt selvemmin saadun palautteen merkitys työssä jaksaminen ja viihtymisen kannalta. Näen, että sillä olisi myös perhepäivähoitajan työtä positiivisesti ohjaava vaikutus.

Perhepäivähoitajan työhön liittyy eräänlainen vapaus vaikuttaa siihen, kuinka päivähoidon arki järjestyy jokapäiväisessä hoitotyössä. Tällä on nähdäkseni merkitystä työssä viihtymiseen ja jaksamiseen. Vain pari haastateltavaa kahdeksasta piti tätä asiaa huomion arvoisena. Olisin odottanut tämän tekijän tulevan vahvemmin näkyviin, sillä katson, että työlle ja työpäivän suunnittelulle asetetut liian tiukat raamit vaikuttavat haitallisesti työssä viihtymiseen.

Perhepäivähoitaja tekee työtään omalla persoonallaan ja omassa kodissaan. Siksi ei ole lainkaan yhdentekevää, kuinka hänen lähipiirinsä suhtautuu tämänkaltaiseen työhön. Hoitopäivän sujumiseksi onkin usein tärkeää se, kuinka joustavia ja tilanteeseen mukautuvia erityisesti samassa taloudessa asuvat ovat. Arkinenkin hoitopäivä voi olla ennalta arvaamaton.

Lapsi- ja perhelähtöisyys on suomalaisessa varhaiskasvatusta ja päivähoitoa koskevassa keskustelussa ja tieteellisessä tutkimuksessa ollut kantava teema. Tämä lähtökohta näkyy myös paikallisessa päivähoidon toimeenpanossa ja varhaiskasvatussuunnitelmissa. Havaitsin omassa tutkimuksessani, että perhepäivähoitajien keskuudessa käsite ymmärretään yleisellä tasolla, mutta sen täsmällisempi sisältö vaatisi selventämistä.

Perhepäivähoitajan ammatillisessa osaamisessa olennaisia osia ovat paitsi erilaisten työmenetelmien hallinta myös työn kasvatuksellisten lähtökohtien, kuten lapsi- ja perhelähtöisyyden ymmärtäminen. Kaikkia työntekijöitä koskee myös ammattitaitoon liittyvät vaatimukset. Allekirjoitan täysin Eila Rapalan (2009, 20) esittämän näkemyksen, jonka mukaan asiantuntijuus vaatii jatkuvaa kehittämistä, mikä puolestaan on tämän päivän työelämässä suurimpia haasteita. Kysymys ammatillisen osaamisen kehittamisestä ei koskaan ole yksipuolinen, vain työntekijään kohdistuva vaatimus, vaan myös esimiesten näkemyksillä on oltava vahva painoarvo.

Lapsi- ja perhelähtöisyyden ohella kasvatuskumppanuus on varmasti toinen varhaiskasvatusta ohjaavista keskeisimmistä käsitteistä. Tämän käsitteen avaamiseen tuo mielenkiintoisen luokittelun Inka Railo (2013, 32), jonka mukaan sitä voidaan lähestyä nelijaon (kuuleminen, kunnioitus, luottamus ja dialogi) kautta. Sari Töyräksen (2011, 31) mukaan kasvatuskumppanuudella ja siihen liittyvällä vuorovaikutuksella varhaiskasvattajien, lasten ja vanhempien välillä voidaan nähdä olevan myös lasten kasvuympäristöön suotuisa vaikutus. Katsonkin, että kasvatuskumppanuudella on niin vahva painoarvo laadukkaana perhepäivähoidon toimeenpanossa, että sen toteutumisen varmistamiseksi on tehtävä kaikki voitava. Erityistä huomiota tulisi mielestäni kiinnittää luottamuksellisuuden kasvattamiseen vanhempien ja perhepäivähoitajien välillä. Näin voitaisiin varmistaa, että kasvatuskumppanuuden kannalta olennainen vuorovaikutus on terveellä pohjalla.

Tutkimukseni valossa näyttää, että perhepäivähoitajien mielestä perhepäivähoito luo suotuisan ympäristön lapsen kasville ja kehitykselle. Tämä näkemys välittyi kaikkien haastateltavien vastauksista. Erityisesti kiinnitettiin huomiota siihen, että hoidettavana olevan lapsiryhmän pienuus antaa mahdollisuuksia lapsia yksilöllisesti huomioon otamaan ja laadukkaaseen hoitoon. Samoilla linjoilla näyttää myös olevan Anna-Kaisa Nieminen (2014, 77) tutkimuksessaan. Hänen mukaansa pieni ryhmä antaa paremmat mahdollisuudet kohdata lapsi ja kehittää hoitajan ja lapsen välistä vuorovaikutussuhdetta.

Onko olemassa sellaista ilmiötä kuin liian hyvä laatu? Kysymystä on syytä pohtia hieman lähemmin. Voidaanko ajatella niin, että kun laadun eri osatekijöitä hiotaan loputtomiin laadun parantamiseksi, voi tarjotusta palvelusta (tässä tapauksessa perhepäivähoidosta) tulla kustannuksiltaan liian raskas. Toisin sanoen laadun tarkasteluun

on hyvä yhdistää myös taloudellinen näkökulma. Lisäksi myös laadun kehittämiseen ja laadukkaan toiminnan varmistamiseen käytetty aika tulee ottaa palvelun laadun kokonaisarviossa huomioon.

Törmäsin tutkimuksessani yllättäviinkin ilmiöihin. Tällaisena pidän kysymystä johtajuuden ja perhepäivähoidon laadun välisestä suhteesta. Kukaan haastattelemastani henkilöistä ei tuonut näkyviin sitä, mikä merkitys työn tekemisen tukemiseksi hyvällä johtamisella on. Perhepäivähoitajat näyttävät pikemminkin hakevan vahvistusta omalle kasvatuskäsitykselleen ja ammatti-identiteetilleen omilta kollegoilta. Kuitenkin hyvä johtaminen luo sitä perustaa, joka antaa mahdollisuudet niin laadukkaan työn tekemiseen kuin sen kehittämiseenkin.

6.3 Tutkimuksen luotettavuuden arviointi

Haastatellut perhepäivähoitajat muodostivat varsin yhtenäisen kokonaisuuden; he hahmottivat varsin samankaltaisesti perhepäivähoidon nykytilaa. Tästä syystä jotkut hoidon laatua koskevat näkemykset tulivatkin hyvin korostuneesti esille. Voidaan kuitenkin aiheellisesti kysyä, saattoivatko jotkut yksittäiset, mutta laatuun ratkaisevasti vaikuttavat osatekijät jäädä liian vähälle huomiolle. Näen, että tutkimuksessani ei näin käynyt. Perustelen tätä näkemystäni sillä, että pilkoin muutoin vaikeasti hahmotettavissa olevat laadun käsitteet pienempiin osiin, joiden määrittelyn pohjana oli toisaalta Haminan kaupungin perhepäivähoidon VASU ja toisaalta laadullista tutkimusta ohjaava teoreettinen tieto.

Tutkimukseeni olennaisesti liittyneet haastattelut tein haastateltaville tutussa ja rauhallisessa ympäristössä eli heidän kotonaan. Uskon, että tämä edesauttoi vastaajia pääsemään kiinni tutkimukseeni kannalta keskeisimpiin teemoihin. Kiireetön haastattelutilanne antoi tilaa pohdiskella esittämiäni kysymyksiä riittävän tarkasti.

Haminan kaupungin perhepäivähoitajien kokonaismäärä on varsin pieni. Haastateltavani muodostivat tästä joukosta edustavan otoksen. Tämä oli omalta osaltaan varmistamassa saamieni tutkimustulosten luotettavuutta. Totesin, että haastattelukysymykset tuottivat vastauksia tutkittavasta ilmiöstä. Ne olivat myös sopivasti arjen tasolle tuotuja, mikä oli myös tutkimuksen taustatahona olleen työelämäohjaajan eli Haminan kaupungin toiveena. Perhepäivähoitajien esimiesten haastattelut olisivat voineet tuoda

esittämiini kysymyksiin erilaisen näkökulman, mutta se ei kuitenkaan ollut opinnäytetyöni varsinaisena aiheena. Toki tutkimuskohteena se olisi ollut varsin kiinnostava aihepiiri.

Perhepäivähoitajien laatukäsityksistä olisi voinut saada enemmän irti jos olisi ollut mahdollisuus vertailevaan tutkimukseen esimerkiksi useampien kaupunkien perhepäivähoitajia haastatteleamalla. Myös laatukäsitysten muuttumista ajallisesti vuosien myötä tarkasteleva näkökulma olisi voinut tuoda näkyviin sellaisia laadun osatekijöitä, jotka jäivät tässä opinnäytetyössä pimentoon. Katson kuitenkin, että tämän oman opinnäytetyöni toteutuksessa ei ollut mahdollisuuksia syventyä edellä mainitsemiini lähtökohtiin.

Tutkimukseen liittyvät eettiset näkökulmat ovat tärkeitä. Mielestäni tätä näkemystä on erityisesti syytä korostaa kun tutkimuskohteena on lapsiin ja perheisiin liittyvät ilmiöt. Tutkimuksessa on aina kunnioitettava sen kohteena olevien henkilöiden ihmisarvoa. Tätä tärkeää periaatetta vaalin kaikin tavoin oman työskentelyni aikana.

6.4 Jatkotutkimusehdotukset

Haastateltuani haminalaisia perhepäivähoitajia ja analysoidessani tutkimukseni tuloksia, totesin, että perhepäivähoito ja sen laatu tarjoaa lukuisia mahdollisuuksia jatkotutkimukselle. Vaikka tältä aihealueelta löytyy varsin runsaasti niin opinnäytetöitä kuin muutakin tutkimusta, katson, että monia tärkeitä ja mielenkiintoisia kysymyksiä olisi hyvä ottaa tarkemman tarkastelun alle. Myös perhepäivähoito itsessään vaatii jatkuvaa laadun parantamista.

Kun haastattelin opinnäytetyötäni varten perhepäivähoitajia ja tutustuin opinnäytetyötä sivuavaan kirjallisuuteen, minua herätteli toistuvasti esiin nouseva kysymys yhteisöllisyyden merkityksestä. Näen olevan ilmiselvää tarvetta perhepäivähoitajien jaksamista, viihtymistä ja ammatillista osaamista parantavan yhteisöllisyyden lisäämiseen. Kysymystä yhteisöllisyydestä ei tässä yhteydessä tule nähdä liian kapea-alaisesti. Katson, että tarvitaan tutkimusta ja erilaisia kehittämistoimia, jotka koskettavat sekä perhepäivähoitajien keskinäistä verkostoitumista ja yhteistyötä sekä perhepäivähoitajien ja heidän työtään ohjaavien esimiesten välistä suhdetta. Kysymys on siis paljon laajempi kuin vain pelkän vertaistuen hakemisesta.

Johtaminen on kansainvälisesti ja myös Suomessa erittäin laajalti tutkittu ilmiö. Aiheesta on kirjoitettu myös lukuisia oppikirjoja tai erilaisia käytännön oppaita. Tutkimukseni aihepiiriin vietyä näen, että johtamisella on vahva ja suora vaikutus siihen, millaisiksi perhepäivähoitajien mahdollisuudet antaa laadukasta hoitoa muodostuvat, millaisia mahdollisuuksia heillä on saada tukea oman ammatillisen kasvunsa kehittämiseen. Tämä näkemys jäi tutkimukseeni liittyvissä haastatteluissa yllättävän taka-alalle. Perhepäivähoitajien työn ja sitä tukevan johtamisen välinen yhteys vaatii selvittämistä.

Vuorovaikutustaitojen hallinta on olennainen osa perhepäivähoitajien ammatillista osaamista. Vaikka työ on luonteeltaan hyvin pitkälle omalla persoonalla tekemistä, voidaan vuorovaikutustaitoja myös kehittää. Katson, että hyvin toimivia toimintatapoja voitaisiin koota esimerkiksi vuorovaikutuksen hyvien käytäntöjen käsikirjaksi, josta saattaisi olla apua erilaisissa koulutustilaisuuksissa, esimies-alais -keskusteluissa ja perhepäivähoitajien oman työn itsenäisen kehittämisen pohjana.

LÄHTEET

Alanen, Leena & Karila, Kirsti 2009. Lapsuus, lapsuuden instituutiot ja lasten toiminta. Tampere: Osuuskunta Vastapaino.

Alasuutari, Maarit 2009. Kasvatusinstituutiot lapsuuden rakentajina. Teoksessa: Alanen, Leena, Karila, Kirsti (toim.). Lapsuus, lapsuuden instituutiot ja lasten toiminta. Tampere: Osuuskunta Vastapaino.

Alasuutari, Maarit 2010. Suunniteltu lapsuus. Keskustelut lapsen varhaiskasvatuksesta päivähoitossa. Tampere: Osuuskunta Vastapaino.

Alasuutari, Pertti 2011. Laadullinen tutkimus 2.0. Tampere: Osuuskunta Vastapaino.

Alho-Kivi, Hanna & Keskinen, Soili 2002. Kodissa vaan ei kotona. Perhepäivähoito varhaiskasvatuksen oppimisympäristönä. Helsinki: Tammi.

Alila, Kirsi 2003. Laadun kehittäminen ja ohjaustoiminta varhaiskasvatuksessa. Sosiaali- ja terveystieteiden tutkimuskeskuksen selvityksiä 1. Helsinki: Edita Prima Oy.

Alila, Kirsi & Parrila, Sanna (toim.) 2004. Laadunhallinnan perusteita ja menetelmiä varhaiskasvatuksessa. Sosiaali- ja terveystieteiden tutkimuskeskuksen julkaisuja 17. Helsinki: Edita Prima Oy.

Antikainen, Ari, Rinne, Risto, Koski, Leena 2006. Kasvatussosiologia. Helsinki: WSOY Oppimateriaalit Oy.

Eskola, Jari & Suoranta, Juha 2008. Johdatus laadulliseen tutkimukseen. Jyväskylä: Gummerus.

Haapamäki, Jouko 2000. Näkökulmia päivähoiton yhteisöllisyyteen. Tampere: Tammi. Teoksessa: Haapamäki, Jouko, Kaipio, Kalevi, Keskinen, Soili, Uusitalo, Ilkka, Kuoksa, Maria (toim.). Yhteisö kasvattaa. Päivähoito oppimis- ja kasvatusyhteisönä. Tampere: Tammi.

Haapamäki, Jouko, Kaipio, Kalevi, Keskinen, Soili, Uusitalo, Ilkka, Kuoksa, Maria 2000. Yhteisö kasvattaa. Päivähoito oppimis- ja kasvatusyhteisönä. Tampere: Tammi.

Haminan kaupunki. Päiväkodit. WWW-dokumentti.

<http://www.hamina.fi/fi/Asukkaat/Lapset%20ja%20perheet/P%C3%A4iv%C3%A4hoito/P%C3%A4iv%C3%A4kodit/>. Luettu 16.7.2014. Ei päivitystietoa.

Haminan perhepäivähoidon varhaiskasvatussuunnitelma 2012. Haminan kaupunki.

Heinämäki, Liisa 2002. Kotiäidistä kasvattajaksi. Perhepäivähoitajan ammatin ja koulutuksen kehittyminen. Teoksessa: Alho-Kivi, Hanna, Keskinen, Soili (toim.). Kodissa vaan ei kotona. Perhepäivähoito varhaiskasvatuksen oppimisympäristönä. Helsinki: Tammi.

Hujala, Eeva, Puroila, Anna-Maija, Parrila-Haapakoski, Sanna, Nivala, Veijo 1998. Päivähoidosta varhaiskasvatukseen. Jyväskylä: Gummerus.

- Ihalainen, Jarmo & Kettunen, Terttu 2011. Turvaverkko vai trampoliini. Sosiaaliturvan mahdollisuudet. Helsinki: WSOYpro Oy.
- Karila, Kirsti, Kinon, Jarmo, Virtanen, Jorma 2001. Varhaiskasvatuksen teoriasuuntauksia. Helsinki: WSOY.
- Karila, Kirsti & Nummenmaa, Anna 2011. Keskustelut osana varhaiskasvatustyötä. Teoksessa: Nummenmaa, Anna, Karila, Kirsti (toim.). Ammatilliset keskustelut varhaiskasvatuksessa. Helsinki: WSOYpro Oy.
- Karila, Kirsti & Nummenmaa, Anna 2001. Matkalla moniammatillisuuteen. Kuvauskohteena päiväkotit. Helsinki: WSOY.
- Kaskela, Marja & Kekkonen, Marjatta 2008. Kasvatuskumppanuus kannattelee lasta. Opas varhaiskasvatuksen kehittämiseen. Jyväskylä: Gummerus.
- Koivunen, Pirjo-Leena 2009. Hyvä päivähoito. Työkaluja sujuvaan arkeen. Helsinki: WSOY.
- Korhonen, Riitta, Rönkkö, Marja-Leena, Aerila, Juli 2010. Pienet oppimassa. Kasvatuksellisia näkökulmia varhaiskasvatukseen ja esiopetukseen. Rauma: Turun yliopiston opettajankoulutuslaitos.
- Liikkanen, Tuija. Haminan kaupunki. Sähköpostihaastattelu 4.7.2014, Kotka.
- Mikkola, Petteri & Nivalainen, Kirsi 2009. Lapselle hyvä päivä tänään. Näkökulmia 2010-luvun varhaiskasvatukseen. Vantaa: Pedatieto.
- Moss, Peter & Pence, Alan 2013. Valuing Quality in Early Childhood Services. Thousand Oaks, California: SAGE Publications.
- Nieminen, Anna-Kaisa 2014. Pienryhmätoiminnan käynnistäminen päiväkodin toimintaympäristössä. Havaitut vaikutukset lapsiryhmässä lapsen ja henkilökunnan näkökulmasta. Satakunnan ammattikorkeakoulu. Sosiaalialan YAMK-tutkinto. Opinnäytetyö.
- Nummenmaa, Anna & Karila, Kirsti 2011. Ammatilliset keskustelut varhaiskasvatuksessa. Helsinki: WSOYpro Oy.
- Nummenmaa, Anna 2011. Keskustelu osaamisena. Teoksessa: Nummenmaa, Anna, Karila, Kirsti (toim.). Ammatilliset keskustelut varhaiskasvatuksessa. Helsinki: WSOYpro Oy.
- Nurmi, Jari-Erik, Ahonen, Timo, Lyytinen, Heikki, Lyytinen, Paula, Pulkkinen, Lea, Ruoppila, Isto 2014. Ihmisen psykologinen kehitys. Helsinki: WSOY.
- Parrila, Sanna 2002. Perhepäivähoito osana suomalaista päivähoitojärjestelmää. Teoksessa: Alho-Kivi, Hanna, Keskinen, Soili (toim.). Kodissa vaan ei kotona. Perhepäivähoito varhaiskasvatuksen oppimisympäristönä. Helsinki: Tammi.

- Perhepäivähoidon VASU-kansio 2012. Haminan kaupunki. Haminan kaupungin varhaiskasvatuksen toimisto.
- Petrie, Pat, Boddy, Janet, Cameron, Claire, Wigfall, Valerie, Simon, Antonia 2006. Working with Children in Care. European Perspectives. Lontoo: University of London.
- Pihlaja, Päivi, Kinos, Jarmo, Mäntymäki, Matti 2010. Päivähoitosuhteen laadun komponentit. Vanhempien kokemukset päivähoitosuhteesta. Teoksessa: Korhonen, Riitta, Rönkkö, Marja-Leena, Aerila, Juli (toim.). Rauma: Turun yliopistollinen opettajan-koulutuslaitos.
- Railo, Inka 2013. ”Olemme oikealla tiellä”. Päiväkodin arkeen sulautettu työyhteisön kasvatuskumppanuuskoulutus. Laurea-ammattikorkeakoulu. Sosiaalialan YAMK-tutkinto. Opinnäytetyö.
- Rapala, Eila 2009. Päiväkodin varhaiskasvatushenkilöstön asiantuntijuuden kehittäminen. Turun ammattikorkeakoulu. Sosiaalialan YAMK-tutkinto. Opinnäytetyö.
- Siljamo, Säde 2013. Kumppanina laadukas varhaiskasvatus. Laurea-ammattikorkeakoulu. Sosiaalialan YAMK-tutkinto. Opinnäytetyö.
- Siren-Tiusanen, Helena 1996. Saako lapsi nukkua, liikkua ja elää omassa rytmissään. Näkökulmia nuorempien päiväkotilasten kuormittuvuuteen. Jyväskylä: LIKES-tutkimuskeskus.
- Sosiaali- ja terveysministeriö 2013. Päivähoidon kehittäminen. WWW-dokumentti. http://www.stm.fi/sosiaali_ja_terveyspalvelut/sosiaalipalvelut/paivahoito/kehittaminen Luettu 2.7.2014. Päivitetty 28.8.2013.
- Sosiaaliportti 2014. Lastensuojelun käsikirja. Mitä on varhaiskasvatus ja päivähoito? WWW-dokumentti. <http://www.sosiaaliportti.fi/fi-FI/lastensuojelunkasikirja/toimijat/kunnanomattoimijat/paivashoito/>. Luettu 3.7.2014. Päivitetty 16.5.2014.
- Stakes 2004. Oppaita. Varhaiskasvatussuunnitelman perusteet. Helsinki: Stakes.
- Suomen Kuntaliitto 2014. Varhaiskasvatus. WWW-dokumentti. <http://www.kunnat.net/fi/asiantuntijapalvelut/opeku/vasu/Sivut/default.aspx>. Luettu 2.7.2014. Päivitetty 20.12.2013.
- Syrjälä, Leena, Ahonen, Sirkka, Syrjäläinen, Eija, Saari, Seppo 1996. Laadullisen tutkimuksen työtapoja. Helsinki: Kirjayhtymä.
- Terveyden ja hyvinvoinnin laitos 2011. Lasten päivähoito 2011. Tilastoraportti 30/2012. Luettu 30.7.2014. Päivitetty 20.12.2011.
- Terveyden ja hyvinvoinnin laitos 2014. Varhaiskasvatus. WWW-dokumentti. http://www.thl.fi/fi_FI/web/kasvunkumppanit-fi/palvelut/varhaiskasvatuspalvelut. Luettu 2.7.2014. Ei päivitystietoa.

Tilastokeskus 2013. Hamina – Fredrikshamn. WWW-dokumentti.
<http://www.stat.fi/tup/kunnat/kuntatiedot/075.html>. Luettu 14.7.2014. Päivitetty
31.12.2013.

Töyräs, Sari 2011. Kasvatuskumppanuus näkyväksi. Kodin ja päiväkodin välinen yhteistyö. Kemi-Tornion ammattikorkeakoulu. Sosiaalialan YAMK-tutkinto. Opinnäytetyö.

Viittala, Kaisu 2006. Lasten yhteinen varhaiskasvatus. Tampere: Taju.

Vuorio, Riitta 2014. Vuorovaikutus yhteistyön rakentajana päivähoitotyössä. Varhaiskasvattajien kokemuksia toimivasta työyhteisöstä. Tampereen ammattikorkeakoulu. Sosiaalialan YAMK-tutkinto. Opinnäytetyö.

Väisänen, Tarja 2007. Ryhmis. Ryhmäperhepäivähoito tänään. Helsinki: Tammi.

HAASTATTELUKYSYMYKSET

Taustakysymykset

1. Mikä on nimesi?
2. Minkä ikäinen olet?
3. Kuinka kauan olet työskennellyt perhepäivähoitajana?
4. Onko sinulla omia lapsia?
5. Kuinka olet kouluttautunut alalle?
6. Miksi olet hakeutunut alalle?

Yllä olevien taustakysymysten avulla saamiani tietoja käsittelen opinnäytetyössäni niin, että kenenkään yksittäisen vastaajan henkilöllisyys ei tule ilmi.

Perhepäivähoidon laatua koskevat kysymykset

7. Mistä osatekijöistä hyvä perhepäivähoidon laatu koostuu?
8. Millainen perhepäivähoitopaikan fyysisen ympäristön tulee olla (tilat, materiaalit, välineet)?
9. Millainen perhepäivähoitopaikan ilmapiiri tukee lapsen kasvua ja kehitystä?
10. Mitkä asiat tukevat perhepäivähoitajan työssä viihtymistä ja jaksamista?
11. Miten lapsi- ja perhelähtöisyys näkyy työssäsi?
12. Toteutuuko kasvatuskumppanuus vanhempien kanssa perhepäivähoidon arjessa?
13. Osaavalla henkilöstöllä on suuri merkitys laadukkaan työn varmistamisessa.
Kuinka perhepäivähoitajien osaamista voidaan tukea ja kehittää?
14. Voidaanko lapsen kasvua ja kehitystä tukea riittävästi perhepäivähoidossa?

Saamiani vastauksia laadun osatekijöistä tulen vertaamaan Haminan kaupungin perhepäivähoidon varhaiskasvatussuunnitelmaan.

Tytti Kaisla, Varhaiskasvatuspäällikkö

Haminan kaupungin varhaiskasvatuspalvelut, Kaivokatu 1

49401 Hamina

TUTKIMUSLUPA-ANOMUS

Olen Elina Saarinen, sosionomi-opiskelija (AMK) Mikkelin ammattikorkeakoulusta. Tarkoitukseni on valmistua joulukuussa 2014. Tarkoitukseni on tutkia opinnäytetyössäni Haminan kaupungin perhepäivähoidon laatua.

Tutkimukseni on laadullinen eli kvalitatiivinen ja aineiston keruu tapahtuu perhepäivähoitajien haastatteluina. Haastattelen tutkimukseen valitut perhepäivähoitajat yksitellen. Nauhoitan haastattelutilanteet, joiden pohjalta suoritan litteroinnin eli haastattelujen puhtaaksi kirjoittamisen.

Opiskelijana ja tutkijana minua sitoo vaitiolovelvollisuus ja käsittelen saamiani tietoja ammattikorkeakoulun eettisten periaatteiden mukaisesti. Haastateltavien henkilöllisyydet eivät tule opinnäytetyössäni ilmi.

Tutkimukseni tulokset on tarkoitus julkistaa lokakuussa 2014.

Opinnäytetyötäni ohjaa Mikkelin ammattikorkeakoulun lehtori Tiina Kuru.

Anon Teiltä ystävällisesti opinnäytetyölleni tutkimuslupaa.

Ystävällisin terveisin,

Elina Saarinen

Sosionomi-opiskelija (AMK)

elina.saarinen@edu.mamk.fi

Tutkimuslupa-anomus ja -lupa

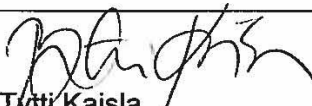
HAMINAN KAUPUNKI
Sivistyspalvelut

VIRANHALTIJAPÄÄTÖS

Päivämäärä 10.10.2014

§ 45Dnro

Varhaiskasvatuspäällikkö

Asia, jota päätös koskee	Tutkimusluvan myöntäminen sosionomiopiskelija Elina Saariselle opinnäytetyötä varten.
Asianosaiset	
Selostus asiasta	Opinnäytetyön on tarkoitus selvittää Haminan kaupungin perhepäivähoidon laatua. Tutkimus toteutetaan haastattelututkimuksena.
Perustelut	Opinnäytetyö kyseisestä aiheesta tuo käyttökelpoista lisätietoa Haminan perhepäivähoidosta.
Päätös	Myönnän tutkimusluvan Elina Saariselle
Allekirjoitus	 Tytti Kaisla Varhaiskasvatuspäällikkö

OIKAISUVAATIMUSOHJEET

Oikaisuvaatimusoikeus	Päätökseen tyytymätön voi tehdä kirjallisen oikaisuvaatimuksen. Oikaisuvaatimuksen saa tehdä se, johon päätös on kohdistettu tai jonka oikeuteen, velvollisuuteen tai etuun päätös välittömästi vaikuttaa (asianosainen) sekä kunnan jäsen.
Oikaisuvaatimusviranomainen	Haminan kaupungin koulutus- ja kirjastolautakunta PL 70 49401 HAMINA
Oikaisuvaatimusaika ja sen alkaminen	Oikaisuvaatimus on tehtävä 14 päivän kuluessa päätöksen tiedoksisaannista. Asianosaisen katsotaan saaneen päätöksestä tiedon, jollei muuta näytetä, seitsemän päivän kuluttua kirjeen lähettämisestä, saantitodistuksen osoittamana aikana tai erilliseen tiedoksisaantitodistukseen merkittynä aikana.
Tiedoksianto asianosaisille	Lähetetty tiedoksi kirjeellä (kuntalaki 95 §) Annettu postin kuljetettavaksi,
Oikaisuvaatimuksen sisältö ja toimittaminen	Oikaisuvaatimuksesta on käytävä ilmi vaatimus perusteluineen ja se on tekijän allekirjoitettava. Oikaisuvaatimus on toimitettava oikaisuvaatimusviranomaiselle ennen oikaisuvaatimusajan päättymistä.
Nähtävillöoloaika ja -paikka	Tämä päätös pidetään yleisesti nähtävillä viikon kuluttua päätöksen tekemisestä tai jos silloin on pyhäpäivä, seuraavana arkipäivänä klo 9.00 – 11.00 perusturvan hallinnossa tai asianomaisen viranhaltijan toimipisteessä.
Tiedoksi	☐ kaupunginhallitus ☒ ao. henkilöt ☒ lautakunta ☐ palkkalaskenta ☐